

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra finančního práva a národního hospodářství

Diplomová práce

Právní úprava daně z příjmu z živnostenského podnikání

Zpracoval: David Soukup

Vedoucí práce: JUDr. et. Mgr. Silvie Anderlová

Místo a rok zpracování: Plzeň, 2013

**„ Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně,
a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal
způsobem ve vědecké práci obvyklým.“**

**„ Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Et. Mgr. Silvi
Anderlové za cenné rady, odborné vedení a vstřícný přístup při
zpracování této diplomové práce**

OBSAH

Úvod	2
1. Historie daně z příjmu	4
Celosvětový vývoj daní	4
Vývoj daní na území České republiky	7
2. Základní pojmy daně	21
2.1. Daň	21
Pojem	21
Funkce	22
Třídění daní	24
Daňový systém v ČR	25
2.2. Poplatník daně z příjmu fyzických osob	25
2.3. Předmět daně z příjmu fyzických osob	27
2.4. Základ daně z příjmu fyzických osob	30
3. Definice živnostenského podnikání	34
Obecné podmínky pro provozování živnosti	35
Evidence živnostníků	36
Živnostenská kontrola	37
Správní delikty dle živnostenského zákona	39
4. Druhy živnostenského podnikání	42
Zvláštní podmínky pro provozování živnosti	42
4.1. Ohlašovací živnosti	45
Řemeslné živnosti	45
Vázané živnosti	46
Volné živnosti	47
4.2. Koncesované živnosti	48
Živnostenské oprávnění obecně	50
Zánik živnostenského oprávnění	51
5. Příjmy a náklady živnostníka, právní úprava	53
Evidence nákladů a příjmů	54
6. Sociální a zdravotní pojištění živnostníka, právní úprava	56
Sazby sociálního a zdravotního pojištění živnostníka, výpočet, splatnost	57
7. Daň živnostníka, právní úprava	61
Postup při stanovení daně z příjmu živnostníka	61
Daňové přiznání, podání, splatnost daně	63
Praktický příklad daně z příjmu, zdravotního a sociálního poj. živnostníka	64
Závěr	67
Resumé	69
Seznam použité literatury	70
Příloha č. 1 – formulář daňové přiznání	72
Přílohy č. 2 – formuláře přehled příjmů a výdajů OSVČ pro ZP a SSZ	78

Úvod

Téma mé diplomové práce jsou daně z příjmu fyzických osob, kde se dopodrobna zaměřím na tu část příjmu, která plyne ze živnostenského podnikání. Vzhledem k četnosti výskytu živnostníků v České republice je velmi důležité, aby měla veřejnost o tomto druhu daně větší povědomí. Setkávám se v dnešní době s mnoha živnostníky, kteří o této dani nevědí nic. Je pravda, že si mohou v dnešní době zaplatit služby finančních a daňových poradců, ale náklad na tyto služby může být v mnoha případech značnou položkou ve výdajích živnostníka. Problematika této daně není žádnou záhadou, a lze ji po krátkém čase dostatečně pochopit a ušetřit tak mnoho peněz za využívání daňových služeb, rad atd.

Jak jsem již zmínil, počet živnostníků v České republice je velmi vysoký a toto číslo má historicky progresivní trend. Celkový počet podnikatelů v České republice je cca 2 318 690 ke (stav ke dni 31.12.2012). Po odečtení právnických osob, kterých bylo evidováno 361 472, nám připadá na podnikatele fyzické osoby číslo 1 957 218.¹

„I přestože v posledním roce došlo k poklesu registrace nových podnikatelů, až do loňského roku se poslední čtyři roky pravidelně zvyšoval počet podnikatelů přibližně o 60 tisíc ročně. V roce 2012 ale došlo k výraznému zpomalení růstu. Podle ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) za to může hlavně spuštění základních registrů, které promazalo neaktuální data z živnostenského rejstříku, a pokles počtu zakázek. Jak však tvrdí sami podnikatelé, důvodem je především neustále se komplikující podnikatelské prostředí a zákony, které přináší podnikatelům jen další náklady a administrativu. Že se nejedná pouze o zpřesnění statistik, dokazují i údaje České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ). Podle nich se vloni počet OSVČ dokonce snížil”.² Z těchto čísel jasně vyplývá, že je ve

---

¹www.podnikatel.cz/clanky/podnikatelu-uz-nepribyva-jako-drive-muze-za-to-horsi-podnikatelske-prostredi/

²www.podnikatel.cz/clanky/podnikatelu-uz-nepribyva-jako-drive-muze-za-to-horsi-podnikatelske-prostredi/

společnosti potřeba zvýšit povědomí o dani z příjmu fyzických osob a to konkrétně z podnikání.

V obecném úvodu mé diplomové práci se v první části zaměřím na vývoj a historii daní, ve které se budu snažit postihnout i důvody vzniku a funkci daní v jednotlivých etapách vývoje.

V další kapitole podrobně rozeberu jednotlivé základní daňové pojmy, jako jsou poplatník, plátce daně, základ daně, předmět daně atd. S těmito pojmy se v dani z příjmu fyzických osob bude setkávat každý podnikatel a je tedy důležité chápat jejich význam. S těmito pojmy samozřejmě budu pracovat v mé práci dále i já.

V dalších kapitolách už se podrobně zaměřím na živnostenské podnikání, kde bude podrobně popsáno, co živnostenské podnikání je, jaké jsou jeho druhy, a dále jaké příjmy živnostníci mají a jaké náklady naopak uplatňují. V této části také rozeberu podrobně daňové přiznání živnostníka, kde se seznámíme i s povinnými odvody jako jsou sociální a zdravotní pojištění živnostníků.

V závěru mé práce dojde díky názorné ukázce daňového přiznání až k výpočtu konkrétní daně živnostníka. V tomto příkladu také podrobně vypočítám zdravotní a sociální pojištění živnostníka. Účelem tohoto příkladu bude usnadnění vnímání celé problematiky.

Cílem mé práce není kvůli rozsáhlé problematice daně z příjmu fyzických osob obsáhnout vše, ale podat ucelený popis fungování daní, účelu daní, a hlavně srozumitelnou formou vysvětlit nejdůležitější pojmy, postupy, při zvyšování finanční gramotnosti živnostníků v této oblasti, která se dotýká úplně každého z nich. A co více, možná tato práce mnohým živnostníkům ušetří náklady za účetní, daňové a jiné finanční služby, které pro práci s daněmi využívají.

1. Historie daně z příjmu

Celosvětový vývoj daní

Předpokladem pro vytvoření a zajištění výběru daní bylo vytvoření organizovaných států. Tyto organizované státy byli schopni výběr daní zajistit, protože mocensky ovládali určité obyvatelstvo na svém území. Díky přerodům těchto států, změn cílů vládnoucích skupin se zároveň přetvářeli daně dle jejich požadavků a cílů, ke kterým měli sloužit. Již první zmínku o daních můžeme vyčíst z Bible, podle které by se měla dát každá desátá úroda stranou pro podporu kněží. O způsobu donucení se však dále nezmiňuje.

Počátek výběru daní již můžeme spojit s otrokářskými státy. Oproti dnešnímu výběru daní se však tento lišil tím, že byl uskutečňován v naturální podobě a nebyl pravidelný, ale naopak příležitostný k uspokojení konkrétních cílů, a to většinou těch vojenských. Funkce daní byla tedy spíše druhořadá. V První Samuelově knize je v 8 kapitole stanoveno právo krále vymáhat od Izraelitů desátek. V druhé knize Mojžíšově se pak dozvídáme další informaci o dani: „Protož ustanovili nad ním úředníky, kteříž by plat, vybírali, aby je trápili břemeny svými.“ V dalším vývoji se daň projevila například rozdělením Davidovy říše za krále Šalamouna, protože byla velmi tíživá. S dalším vývojem se za perské vlády ustanovili daně stejné, jako u jiných podmaněných národů. V této době se začala daňová zátěž citelně zvyšovat. Později se daňová zátěž začala ještě zpříšňovat za vlády egyptské a syrské nadvlády. Na podmaněná území byla vztahena vysoká daň a k tomu byla kolikrát vybírána díky špatnému přístupu i několikrát.

V Římském vývoji se spíše než daňové břemeno začalo stávat problémem nevolnické postavení. V Římě byla vybírána počáteční daň v hodnotě 10 000 hřívén. Julius Caesar ustanovil, že se nesmí vybírat v 7 roce a následující rok se smí vybírat pouze čtvrtina stanovených daní. Dále, po připojení Judska pod nadvládu Římské říše, byla vytvořena jednotná daňová soustava římské říše a byl vytvořen jednotný census plátců daní. Došlo následně opět k pronájmu daní novým výběřčím, vznikla také daň na znamení poddanství (tzv. daň z hlavy), dále se také setkáváme s židovskou chrámovou daní pro účely chrámových výdajů. V poexilové době vznikl u Peršanů fungující daňový systém. Seleukovci vybírali

daň z hlavy a majetkovou daň a dále byli Římany vybírány daně z pozemku, za hlavu a ze zboží.

Dalším důležitou civilizací v historii daní je minojská Kréta, kde měli důležité postavení tzv. vyšší vrstvy. Tyto vyšší vrstvy spravovali v zájmu panovníka jeho stát a starali se i o výběr daní. Panovník jim za to poskytoval obživu a ošacení. V této době však byli vybírané daně pouze v naturáliích. Neexistoval zde totiž ještě trh, kde by mohlo obyvatelstvo využít peníze ke koupi potřebných věcí.

První daně v Řecku byly založeny na dobrovolnickém základě a pro ty, kdo by je nechtěli platit a zajímat se o státní záležitosti, měli Řekové výstižné označení idiot. Došlo již i na rozdělení daní na přímé a nepřímé. Přímé daně byly vybírány přímo pro stát dle majetkové situace obyvatele a nepřímé daně byly placeny spíše jako poplatky například z dědictví, pronájmu atd. Nepřímé daně převažovali nad těmi přímými. Přímé byly vybírané hlavně od cizinců a od Římanů nebyli vybírané až do Peloponéské války. Mnoho Římanů bylo také od plateb daní osvobozeno splněním branné povinnosti své vlasti. Významným myslitelem v této době, který se zabíral daněmi, byl Aristoteles, který preferoval výběr dle ekonomických dispozic či berní síly občanů.

Ve starověkém Římě se setkáváme jak s daněmi přímými (tributa, stipendia), tak nepřímými (vectigalia). Nejdůležitější přímou daní byla daň z majetku, která byla určována dle potřeby. Nepřímou daní byla například pětiprocentní daň odváděna z propuštění otroka. Výběr pozemkové daně byl ve starověkém Římě spíše v provinciích. Později po úpadku otrokářského systému se začalo dostávat do popředí zdaňování zemědělství a živností. Za císaře Diokleciána se na venkově začala platit pozemková daň, daň z hlavy a z dobytka. Ve městě se platili daně z hlavy a živnostenská daň. Zajímavé bylo ručení sousedů za pozemkovou daň a ručení nejbohatších občanů za nedoplatky dlužníků. V dalším vývoji hráli významnou roli daně v rozpadu západořímské říše. Souvislost zde spatřujeme v neúměrném daňovém zatížení díky vojenským výdajům a vytvoření mnoha nepřátel státu.

Další etapa, která měla vliv na vývoj daní, byl rozvoj zbožně peněžních vztahů a formování národních států v západní Evropě. Začala se měnit struktura a

význam veřejných financí a zároveň se vyvíjela armáda profesionálních vojáků. Vznikali tedy významné náklady na tyto vojáky a na vytváření justičního a administrativního aparátu. Docházelo tedy ke zvýšení významu daní ve státním příjmu. Bohužel však v této době nedošlo k výběru dostatečné výše daní a musely si tedy státy peníze půjčovat.

V době temného středověku neexistovalo skoro žádné trvalé zdanění až na určité výjimky z nepřímých daní. Pokusy zavést trvalé daně se často setkávali s nepokoji.

Zajímavým názorem byl ve vývoji daní názor filozofa Tomáše Akvinského, který se týkal zdanění pracovních příjmů. Řekl, že podle Bible je břemeno již sama práce. Nejvýznamnějšími zdroji státního příjmu byli domény (naturální příjmy z lesních a zemědělských majetků), regály (panovník vlastní všechnu půdu a nejvýznamnějšími regálními právy byli důlní, solný, trhový), akcízy (moderní forma regálů a nejvýznamnější formou byl prodej určitého zboží), kontribuce (povolit je bylo právem šlechty a šlo o přímé daně jako např. daň z hlavy, majetku atd.).

Další vývoj byl již spojen se vznikem pravidelných, trvalých daní a ucelenou finanční politikou.

V roce 1798 se v Anglii uskutečnila reforma daňové soustavy, kde se vytvořila zejména daň z příjmu. Tato daň se skládala z příjmů ze zemědělství, průmyslu, úroků, dividend, mezd, svobodných povolání. Došlo také současně k omezování nepřímých daní. Ve Francii byly nepřímé daně zrušeny za Velké francouzské revoluce a byly znovu zavedeny Napoleonem. Napoleon chtěl také ozdravit státní rozpočet důsledným výběrem daní. I přesto však byli příjmy z daní nedostatečné a vznikl díky úvěrům státní dluh. Daň z příjmu byla později založena v Prusku v roce 1893 a ve Francii v roce 1916.

Významným autorem byl v 16. století Jean Bodin který ve své práci zdůvodňuje existenci daní a právo na státu na jejich výběr jako potřebnou spoluúčasť na povinnosti státu zabezpečovat potřeby společnosti. Současně také uvedl potřebu jejich rovnoměrného rozdělení a privilegování slabších vrstev. Další prací, kde je zmíněna daň je Duch zákonů Charlese Montesquieuho.

Montesquieu popisuje daň jako částku, kterou poskytuje jedinec ze svého majetku, aby mohl v klidu užívat jeho zbytek. Další názor v 17. Století byl, že je daň kupní cena za užitek poskytovaný státem.

Později v 17,18 století došlo k oddělení státní pokladny od hospodaření panovníka. Příjmy byly peněžní a byly stálého charakteru. Získaly si tedy i politické a hospodářské významy pro jejich předvídatelnost.

První podstatná reforma přímého zdanění proběhla koncem 19. století v Prusku a byla zavedena důchodová a majetková daň. Tyto principy byly užívány až do první světové války. Příjmem státních rozpočtů v 19. století byli právě daně. Např. v Anglii tvořili daně cca 60-70 % státních příjmů. V době světové hospodářské krize se uchytila ve dvacátých až třicátých letech 20. století keynesiánská hospodářská politika, která se zaměřovala na zvýšení příjmů státního rozpočtu (zvyšování daní) a dále využití těchto peněz na stavění a zvýšení poptávky po stavebních materiálech, strojích atd.

Po 2. Světové válce byly daně využívány jako prostředek makroekonomické regulace a začali se v 70, 80 letech 20. století připravovat a realizovat daňové reformy. Pod vlivem inflace, stagnace se začalo stále více ustupovat od levicové politiky vysokých daní a začali se uchytávat ekonomové prosazující snížení daní a zvýšení soukromých investic. Byla tedy snaha o snížení daní, druhové rozdělení daní a o vytvoření nových nepřímých daní. Tyto nepřímé daně se staly podstatným podílem na příjmech.³ V těchto letech také došlo k harmonizaci daní v oblastech Evropského hospodářského společenství. Mezi takovou harmonizaci patří například zavedení povinného systému daně z přidané hodnoty a později vymezení daňové základy pro výpočet této daně.⁴

Vývoj daní na území České republiky

Se vznikem prvních státních útvarů na našem území se také setkáváme se vznikem historie daní. V této době se setkáváme s velmi složitou strukturou plnění ze strany poddaného obyvatelstva, a ne vždy šlo o daň v přímém slova

---

³ Grůň Lubomír. Finanční právo a jeho instituty, 2 aktualizované a doplněné vydání : Linde 2006

⁴ Široký Jan. Daně v Evropské unii. 4 aktualizované vydání. Praha : Linde, 2010

smyslu. Za institucionalizovaný základ daně ve smyslu dnešního chápání můžeme považovat až vládu Lucemburků.⁵

Ještě před vznikem samostatného pojmu berně za Lucemburků se setkáváme při vzniku prvních raně feudálních monarchií spíše s redistribucí hospodářských výtěžků, kde jednu stranu daňové soustavy tvořil kníže, protože majetek států býval spojován s jeho majetkem. V této době však nebyl stát postaven na pravidelné daňové soustavě. Příjmy byly tvořeny zejména válečnými kořistmi, se kterými se setkáváme hlavně u expanzivní politiky Přemyslovců. Jako nejstarší platbu, která měla charakter daně v době knížectví, můžeme brát tribut *pacis*, kterou byli zatíženi všichni svobodní rolníci a výše této platby byla 12 denárů z rádlu (stará plošná míra). V této době docházelo k zatížení obyvatelstva i odváděním daní v naturální podobě, vykonáváním určité činnosti pro knížectví a v neposlední řadě odváděním dávek poplatkového charakteru, jakými byli regály a pojezda. Tato poslední položka příjmu nabývala neustále většího významu díky deklasování knížeti podřízených rolníků. Oproti tomu klesala příjmová významnost daní. Mezi tyto významné platby můžeme zmínit například dávky z dovozu, vývozu, tranzitu, díky celnímu monopolu knížectví. Dále žitné, otročné, hrnčené, chomútné (z obchodu s koňmi), mostného, nářez (lesní regál), soudní poplatky, církevní desátek. Vybírání těchto všech dávek bylo v této době svěřeno hradské soustavě, kde měl zpočátku významné místo kastelán a později vladaři a hradní komorníci. Část vybraných plateb si ponechávali jako svou odměnu z funkce a zbytek odevzdávali panovníkovi.⁶

Jako další důležitý historický úsek v oblasti berní soustavy můžeme označit přeměnu soukromoprávního pojetí státu na veřejnoprávní. K této přeměně došlo ve 13. století. V tomto období také můžeme pozorovat mnoho proměn společenských a ekonomických. „Již z 11. a 12. století jsou sice v nevelké míře doloženy soukromé majetky českých velmožů, právě na přelomu 12. a 13. století ale zřejmě došlo k přechodu velkých pozemkových držav do rukou příslušníků šlechty jakožto pevněji zformované a relativně uzavřené vrstvy privilegovaných osob. Součástí těchto držav bylo i usazené obyvatelstvo, které se tak dostává do vztahu poddanosti k příslušným feudálům. Nemuselo přitom jít pouze o šlechtu,

---

⁵ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

⁶ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

své majetkové zázemí posílily v této době i církevní instituce. V každém případě feudální renta od těchto poddaných již neplynula do panovnické pokladny, ale do pokladen vlastníků panství.⁷ Výpadek příjmů panovníka byl v této době řešen vypisováním obecné (generální) berně. S touto berní se tedy setkáváme poprvé až ve 13. Století. Tato berně byla právně velmi problematicky řešena, protože šlo spíše o zvlášť panovníka, který chtěl touto cestou vyřešit problémy s příjmy pokladny. Tato obecná berně byla přímou majetkovou daní, placenou ze všech pozemků v zemi. Jediný pohled, který zmírňoval zvlášť panovníka, byl ten, že si nechtěl zahrávat se šlechtickou obcí a zhoršovat si tak vztahy. V této době, kdy byli u moci Přemyslovci, se tato berně vybírala ve výši 15 grošů z lánu (středověká plošná míra).⁸ K další významné úpravě berní došlo v době nástupu Lucemburků.

V době *Lucemburků* se poprvé objevuje pojem berně i v písemné podobě. Vyskytuje se ve dvou listinách z roku 1310 a 1311. První listina obsahuje tento pojem v textu: „collecta generalit, quae vulgariter berna ficitur“, druhá listina pak v textu: „stura vel exactio, quae ber wlgariter dicitur“. Tyto listiny obsahovali také velmi významně privilegia krále v oblasti berní. Dopodrobna se v nich tedy setkáváme s podmínkami, za kterých král obecné berně může vybírat a naproti tomu i zákaz pro krále tyto berně vybírat nad povolený rámec. I tak však existovala možnost vybírat berně nad rámec oprávnění zmíněných v těchto listinách. Byla k tomu však potřeba souhlasu stavů, z čehož můžeme odvodit právo stavů upravovat vybírání daně a oprávnění udělovat souhlas králi.⁹

Vedle obecné berně, která byla vybírána od veškerého obyvatelstva, se setkáváme i se speciálními berněmi, které byly vybírány od královských měst a duchovních ústavů, za jejichž vlastníka se čeští králové prohlašovali. Tato speciální berně byla projevem svrchované moci v přímých královských doménách, které mu po privatizaci zůstali. Mezi tyto speciální berně bychom mohli zařadit i takzvanou židovskou berní. V této židovské oblasti panovník zřejmě využíval nevýhodného postavení židů, kdy byli jemu přímo podřízeni.

---

⁷ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

⁸ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

⁹ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

Tuto daň si zdůvodňoval svými náklady. Ve 14. Století byla židovská berně velmi významná, dosahovala totiž hodnoty až 400 kop grošů ročně.¹⁰ Tyto židovské platby byly ještě rozděleny na dvě části, jedna obsahovala tzv. roční platby (úrok) a druhá židovská platba měla podobu zvláštní židovské berně. Tuto zvláštní židovskou berni ukládal panovník vždy v případě finanční tísně. O výběr této židovské berně se postaral židovský výběrčí, který odevzdal výběr městskému úřadu a ten předal dle královského nařízení. Tyto městské úřady také přímo pomáhali židovským výběrčím s vymáháním berních pohledávek měšťanů.¹¹

I přestože se obecná berně vybírala od veškerého obyvatelstva, existovala možnost osvobození. Toho dosáhlo například měšťanstvo Brna v roce 1319 nebo Loun v roce 1317 na 6 let. Vztahovala se výslovně na světské, řeholní duchovenstvo, šlechtu, měšťanstvo. U šlechty byla následně obecná berně upravena listinou z roku privilegiem z roku 1310, kdy byly stanoveny podmínky pro osvobození berně pro šlechtu. Mezi osvobození patřilo například placení berně z pozemků, mlýnů, řemeslnických dílen, které byli drženy ve vlastní správě, správě služebnictva, jež ho dostalo za své služby. Vztahovala se tedy na tyto majetky, pokud byly drženy poddanými pod úrok. Mezi konkrétní příklad berně z roku 1310 můžeme zmínit povinnost hradit za 1 mlýn na potoku 1 lot nebo 4 groše, dalším příkladem je povinnost zaplatit za 1 hospodu 1 lot nebo 4 groše. S tímto příkladem můžeme také srovnat zjevné zvýšení berně ke konci vlády Václava IV., kdy se za takovou hospodu odvádělo místo 4 grošů, grošů 32. Za velké mlýnské kolo pak ½ hřivny nebo 32 grošů, za malé 16 grošů.¹²

Cesta, kterou se berně dostaly do královské pokladny, byla rozdělena na 2 části. První částí bylo vybírání berně vrchnostmi od svých poddaných. Kolik si tato vrchnost vybírala, bylo ponecháno na její uvážení. Druhá část toku peněz od poddaných až do královské pokladny bylo vybírání berní králem od vrchnosti. Je však faktem, že se některé vybrané prostředky do pokladny vůbec nedostaly, protože byly přímo poukázány královským věřitelům. Problémem tohoto výběru byl fakt, že většinu těchto berní nakonec fakticky zaplatili poddaní a nikoli vrchnost. Odpovědnost vůči králi za zaplacení berní do královské pokladny i

---

¹⁰ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

¹¹ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

¹² Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

přesto nesla vrchnost. Podmínky vybírání berní mezi vrchností a poddanými byly později upraveny v různých smlouvách a urbářích. Konkrétní osoba, která měla na starosti výběr daní, byla kollektor v čele s předsedou. Později v roce 1333 se objevu pro tyto osoby název berník (bernarii) a dále název bernatores. Tyto osoby byly ustanoveny králem a nejčastěji se mezi nimi nacházely šlechticové z kraje. „Všeobecné zmínky o výběřcích berně, bernících, collectores, collectores bernae, bernarii jsou v listinách Karla IV. a Václava IV. dosti časté”. Důležité informace v oblasti ustanovení výběřcích berní, najdeme v berním řádu krále Václava IV, podle kterého bylo ustanoveno k výběru berní několik pánů kraje, krajský poprávce, královský podkomoří, notář, měšťan a vedle těchto výběřcích bylo ustanoveno 12 berních krajů.¹³ V každém kraji byly komise berníků, jejichž úkol byl zajistit publicitu královských mandátů berní jejich čtením v kostelech a na trzích.¹⁴ Notář a měšťan měli významné místo při výběru, protože jim ostatní museli odevzdávat své berní rejstříky k uložení a také spravovali peněžní hotovost a hradili z ní vydání berníků. Je také potřeba rozlišit tzv. notáře, supremus notarius” a „notarii minores“. Supremus měl funkci předsedat sboru berníků. Minores byli notáři, kterého musel mít každý berník, a pro kterého vedli berní rejstřík. Další výbavou berníka byly 4 koně a 2 ozbrojení služebníci.¹⁵

Při pohledu na základní úpravu obecné berně Jana Lucemburského přijdeme se závěrem, že tato úprava, byť i zčásti zdokonalená, rozvinutá, byla významně změněna až po husitských válkách. Oproti tomu zvláštní berně, jejichž principy byly zavedeny Karlem IV., přečkaly husitské války a byly zachovány zbytkově i po Bílé hoře.¹⁶

V období po *husitských válkách* si důležitost udržela obecná berně. Objevují se však nové dávky, jakými byli například daň schválená dle odpovídajícího podílu na věčném úroku, odváděného svým vrchnostem. Dále šlo o daň z hlavy nebo daň kapitálovou, postihující úročený peněžitý majetek. Všeobecná berně za jmění byla zavedena se souhlasem stavů v roce 1517. Byl jí zatížen veškerý majetek a sazba se pohybovala pod hranicí 1%. Důvod, proč k této dani přistoupily šlechtické stavy, jejichž majetek jí byl postižen, byl ten, že

¹³ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

¹⁴ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

¹⁵ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

¹⁶ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

dluhy vystoupali až do výše 200 000 kop grošů. Věřitelé byli sami tyto stavy, a proto byl jejich souhlas pochopitelný. Ze zvláštních daní si udržela význam pouze daň židovská, vybíraná ve výši 500 kop grošů. Je třeba také zmínit rozmach spotřebních daní, mezi nimiž byli nejvýznamnější posudné neboli pivní berně. Nově se také objevuje v administrativě při výběru daní královský prokurátor, poprvé jmenovaný císařem Zikmundem v roce 1437. Dalším novým institutem bylo hejtmanství německých lén, které vzniklo za Jiřího z Poděbrad. Postupně poté byla zvyšována kontrola stavů nad královským majetkem i díky zvolení 3 direktorů královské komory v roce 1515, vykonávajících dohled nad královským majetkem. V roce 1517 byl také zvýšen počet krajských berníků v rámci daňové reformy na 3 a byli již reprezentováni všemi stavy. O několik let později se také setkáváme s prvním nejvyšším berničním řadem, jehož členové zastupovali všechny stavy. Jeho úkolem byla kontrola vyúčtování berně.¹⁷

Počátkem habsburského bylo využíváno berní převážně spotřebního charakteru, kde se platila hlavně tzv. berně třicátého peníze (zatíženo vaření a šenkování piva, prodej obilí, vína, dobytka, koní atd.). Až v roce 1537 se opět navrací význam berně ze jmění, postihující všechny stavy a druhy majetků. Také se v této době vyvíjí berně domovní, která byla upravena reparticí kvůli spravedlivé výši berně dle velikosti domu spojeného s hospodářstvím. V roce 1596 byl rozšířen katalog přímých daní o berně z komínů a berně z krámů. Od poloviny 16. století pak dochází k posílení významu nepřímých daní, kterou byla například daň z prodeje zboží. V 16. století byla vybírána také řada regálů. Setkáváme se s regálem horním, mincovním, solním, židovským, celním. V průběhu doby předbělohorské byla administrativa byrokratizována a za Ferdinanda I. byl dobudován nejvyšší berní úřad, tvořený 3 nejvyššími berníky. Úkolem tohoto úřadu byl výběr daní, povolených zemským sněmem. V 16. století byl výběr berní také ovlivněn vojenskou obranou proti Osmanské říši, kdy byla kolikrát upřednostněna před výběrem peněžní daně vojenská pomoc. Problémem však bylo sestavování armády bez kázně a potřebné výbavy a proto bylo opět upřednostněno vybírání peněžních daní.¹⁸

---

¹⁷ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

¹⁸ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

Dalším vývojem prošly daně v období *absolutismu*. Je však potřeba říct, že v této době daně tvořili pouze miniaturní část finanční problematiky, ať už finanční nebo finančně právní. Není proto vůbec snadné oddělit daňovou část od ostatní finanční problematiky. Takovými finančními záležitostmi, které byly řešeny v době absolutismu jsou oblasti měnové, sféry rozpočtových zásad a pravidel, kde dochází k přeměně rozpočtu z panovnického na státní. Také je potřeba zmínit formování hospodářských cílů státu, k jejichž naplnění měly přispět i daně. V praxi však často docházelo v důsledku neodlišení jednotlivých dávek k jejich záměně a v některých případech i k proměně v clo. V neposlední řadě docházelo v absolutismu k neustálému navyšování státního dluhu, a to především kvůli neustálému vedení válek, staveb pevností, budování složitých soustav úřadů. Výsledkem této situace byly i některé státní bankroty a zásahy do lidských osudů.¹⁹

Při pohledu na daňovou soustavu a systematiku můžeme tedy spíše pozorovat nepropracovaný složitý systém daní, kde některé byly neustále měněny, některé zase brzy zanikly. Projevem nesystematické úpravy daní byla například možnost zpoplatnění stejného základu více prostředky. Jedinou daní, která vydržela celé období, byla berně pozemková, která se vyvíjela po celé období a naposledy před revolučními lety byla upravena v druhé polovině 19. Století například josefínským katastrem. Systematika daní se ustálila až začátkem 19. století, kdy došlo konkrétně v roce 1812-1840 k rozlišení daní na přímé a nepřímé. Do přímých daní patřily daně výnosové (reálné, všeobecné výdělkové, důchodkové daně). Nepřímé daně byly i nadále roztržštěny a podléhaly silné kritice měšťanstva, což vyvrcholilo v roce 1848 sepsáním první pražské petice na zrušení potravní daně a reformu taxovních daní a kolkových předpisů. Při pohledu na systematiku absolutismu tvořily jádro příjmů všeobecné berně. Mezi ně můžeme zařadit daň pozemkovou a z výnosu půdy. Vybraná částka z těchto berní byla rozdělena na potřeby vojenské, zemské a k volné dispozici panovníka. Od konce 17. století byla navýšena kontrola stavů nad jejím používáním, kdy začal král potřebovat podpis a souhlas k předepisování a vybírání. Daně se tedy začali stávat výsledkem kompromisu mezi stavy a králem. Nová významná skupina daní

---

¹⁹ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

se objevuje za vlády Marie Terezie. Patřily do ní daně výdělková, příjmová, dědická. Daň výdělková z roku 1812 byla nazývána také jako živnostní a byli jí zatíženi některé ziskové zaměstnání.²⁰

V návaznosti na absolutismus vzniká v druhé polovině 19. století moderní soustava daní, kdy došlo i k zavedení principů daňové spravedlnosti a daněprostého minima. Dalším modernějším pojetím daně byl cíl jejich využívání na úhradu veřejných potřeb a plnění úkolů státu. Do tohoto pojetí můžeme zařadit i využití daní na účely národohospodářské (obchodně politické), sociální (redistributivní), policejní. Došlo také k vytvoření označení pro daňové pojmy, kde se setkáváme především s odlišením subjektu a plátce daně, dále s předmětem daně, obsahem daně, daňovou sazbou, pravidelnými či trvalými daněmi. Dále se setkáváme se systematizací daní v oblasti dělení. Podle zdaňovací techniky byly rozděleny na přímé a nepřímé, dle předmětu daně na reální (postihující nemovitost) a osobní (daně rentového, důchodového, výdělkového typu). Podle vzniku daňové povinnosti se pak setkáváme s daněmi vzniklými z výdělků (přímé) a z poplatného konání (nepřímé). V neposlední řadě došlo k rozdělení daní dle kompetence daňového příjmu na celostátní, zemské, obecní.²¹

Nejnovější daní v 19. století byla daň z příjmu, která byla zařazena do soustavy daní přímých, označovaných též jako daně osobní. Zákon, který upravil tento typ přímých daní je zákon č.220/1896 ř. z., o osobních daních přímých, který nabyl účinnosti dne 1. Ledna 1898. Stal se nejvýznamnějším daňovým zákonem až do roku 1927. Tyto přímé daně byly tedy rozděleny na daně výnosové, do které patřily daně reální (pozemková a domovní daň), obecná daň výdělková, daň veřejně účtující podniků, daň z kapitálových úroků a rent. Druhou skupinou přímých daní byly osobní příjmové daně důchodového typu (daň z příjmu, daň z vyššího služného). Koncem 19. Století se také vytvořila soustava nepřímých daní upravených v císařském nařízení č. 120/1899 ř. z., o změně nepřímých dávek a cla. Nebyla však přijatá žádná sjednocující úprava jako u daní přímých. Nepřímé daně byly uvalovány na spotřebu a byly hrazeny výrobci, prodejci. Mezi tyto nepřímé dávky patřily clo, potravní daň, cukerní daň, lihová daň, pivní daň, petrolejová daň. Další skupinou daní vedle přímých a

---

²⁰ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

²¹ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

nepřímých byly daně smíšené, jejichž základ byl převážně v poplatkovém zákoně č. 50/1850 ř. z. Mezi takové poplatky s daňovou povahou můžeme zmínit dědickou a darovací daň.

Daň z příjmu byla zavedena již před zákonem z roku 1896, a to přímo patentem z 29. října 1849 pod vlivem zahraničních vzorů. Její význam byl zpočátku spíše doplňkový, ale později se z této daně vyvinula nejvýznamnější přímá daň a stala se dokonce 2 pilířem přímých daní vedle daní výnosových. Základem daně byly průměrné příjmy z posledních 3 let. Je potřeba říci, že o těchto příjmu byly odečítány položky za režii domácnosti, pojistné, děti. Naopak byl tento základ i zvyšován o 10, respektive 15 procent v případě jednočlenné nebo dvoučlenné domácnosti. Sazba této daně byla zprvu upravena částkou pevnou a poté progresivní dle příjmů daňového subjektu. Sazby v jednotlivých třídách se pohybovaly v rozmezí 3,60 zlatých až 4650 zlatých. Placení daní bylo uskutečňováno u osob činných ve veřejné službě srážkou z výplaty a u ostatních byla doba placení rozdělena na 2 části ke dni 1. června a 1. prosince. Placení daní bylo dále uskutečňováno na základě platebního rozkazu, který byl sestaven finančním úřadem I. instance, na základě rejstříku vedeného okresní odhadní komisí.²² „Subjektem daně z příjmu podle normativního aktu z roku 1896 byli všichni občané Předlitavska bydlící na území některého z království a zemí zastoupených na říšské radě, dále občané s pobytem mimo území Předlitavska, kterým plynul příjem z Předlitavska, cizinci žijící déle než jeden roku na teritoriu Předlitavska anebo mající příjem ze své podnikatelské činnosti vykonávané na území Předlitavska bez ohledu na to, jak dlouho se na území západní části habsburské monarchie zdržovali, a konečně cizinci jakéhokoliv příjmu získaného na území Předlitavska, pokud neprokázali, že tento příjem je již zdaňován v domovském státě, anebo jestliže jejich stát neuplatňoval vůči rakouským občanům recipročně zásadu nezdaňování příjmů v rámci zamezení dvojího zdanění”.²³ Byly také ustanoveny osoby, které platit tuto daň nemusely. Mezi ně patřili diplomaté, osoby s příjmy pod daněprostým minimem, císař. Osvobozeny od daně byly také penze spojené s vojenskými řády a apanáže členů císařského domu.

---

²² Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

²³ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

Z pohledu zařazení daní v normativním aktu, můžeme shledat daň z vyššího služného jako daň příbuznou dani z příjmu. Byla však specifická tím, že jí podléhaly příjmy plynoucí zaměstnancům ve státní a soukromé službě, v případě, že přesahovaly 4000 zlatých. Další specifickou úpravou oproti dani z příjmu je sazba, která byla rozdělena do 9 tříd a odstupňována progresivně od 0,4 % do 6 %. „Tato daň byla novelami z roku 1914 zrušena a znovu zavedena až zákonem č.76/1927 Sb. z. a n., který tvořil páteř tzv. Englišovi daňové reformy. Další úpravu této daně přivedla novela č. 13/1914 ř. z. která zavedla daň z příjmu na dávkou z tantiému, vztahující se na požitky členů představenstev, dozorčích rad, správních rad, generálních rad atd. Výše sazby byla určena na 10 %.”²⁴

V roce 1918 sehrála velkou roli recepční norma, která přenesla do Československého právního řádu předchozí úpravu včetně té daňové. V souvislosti s první světovou válkou se můžeme setkat i s nově zavedenou daní z válečných zisků a válečné přírážky. Výrazné změny byli u výdělkové daně zaznamenány zákonem č. 271/1920 Sb. z. n., kdy byl rozšířen okruh subjektů této daně na společnost s ručeným nemezným a další výdělečné podniky, kde alespoň 50% vlastnila akciová společnost. Sazba byla stanovena na 9 % a v některých případech byla snížena. Došlo také kvůli znehodnocení měny ke zvýšení daněprostého minima u daně z příjmu z 1600 Kč na 6000 Kč. Došlo tak díky zákonům č.313/1920 a č.336/1921 Sb. z. a n. Dále se setkáváme začátkem 20. století se vznikem nových daní jako byla daň ze jmění, daň z majetku, přepychová daň, daň z obratu (převodní), za první republiky pak daň z obchodu s cennými papíry, daň z právních úkonů (daň z obohacení, daň dopravní).²⁵

Podstatnou roli ve vývoji daní sehrál rok 1927, kdy byly daně upraveny zákonem č. 76/1927 Sb. z. a n., o přímých daní, dále zákonem č.177/1927 Sb. z. a n., upravujícím pozemkový katastr a zákonem č.77/1927 Sb. z. a n., o nové úpravě finančního hospodaření svazků územní samosprávy. K těmto zákonům můžeme přiřadit i zákon č. 125/1927 Sb. z. a n., o organizaci politické správy. Tato daňová reforma byla označována jako Englišova. Cílem této reformy bylo zjednodušení, systematizace a právní kodifikace daňového systému, a v neposlední řadě cíl zvýšení státních příjmů. Úprava přijatá v této reformě se

²⁴ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

²⁵ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

udržela až do padesátých let 20. století, i když byla za druhé války pozměňována fašizací a budováním autoritativního režimu. Po této Englišově reformě spadaly do přímých daní daně výnosové (daně reální – pozemková, domovní, činžovní, třídní daň, vedle daní reálních všeobecná daň výdělková, zvláštní daň výdělková, rentová daň, daň z tantiém, daň z obchodu s cennými papíry), osobní příjmové (daň z příjmu, daň z vyššího služného), majetkové daně (dávky z převodu majetku mezi živými a pro případ smrti dědický ekvivalent, daň přepychová, z obratu, dávka z majetku, dávka z přírůstku). Do nepřímých daní patřily cla, spotřební daně (z lihu, potravní, cukerní, z petroleje, z minerálních olejů atd.). Konkrétně se důchodová daň dělila dle zdroje na příjem z pozemků, budov, podnikání, služebního poměru, kapitálu a z jiných pramenů. Byl také vedle tohoto rozdělení zdrojů rozšířen, díky zrušení několika podmínek pro vynětí z placení, počet poplatníků. Důchodová daň již byla vypočítávána ze všech příjmů členů domácnosti a od nich byly odečteny náklady na jejich dosažení. Sazby daně byly rozděleny do dvaceti stupňů do 1% do 24,6 % (později 29% při ročním příjmu nad 5 milionů. Také je potřeba zmínit zvýšení daněprostého minima z 6000 Kč na 7000 Kč. U rodin mnohočetným bylo ještě vyšší, konkrétně 11 000 Kč.²⁶

Další vývoj důchodové daně po roce 1945. Zprvu důchodová daň vycházela ze zákona č. 76/1927 Sb.. Postihovala příjmy fyzických osob z pozemků, budov, podnikání, zaměstnání, kapitálu. Sazby se pohybovaly progresivně od 1% do 28% čistého příjmu. Docházelo dokonce k vybírání určitých příjmu tzv. srážkovou daní. Dále se vedle daně důchodové nadále vybírali ostatní přímé daně (výnosové, všeobecná výdělková, zvláštní daň výdělková, rentová, z tantiém, pozemková, domovní) i nepřímé (z obratu, přepychová, spotřební, burzovní). V roce 1946 se objevuje i dávka z majetkového přírůstku. Dalším vývojem procházela daň v rámci Gottwaldovo budovatelského programu, kdy se snažil prosadit 3 druhy daní v rámci daňové soustavy. (daň z pracovního důchodu, podnikovou, daň z bezpracných příjmů). Daň z pracovního důchodu měla být rozdělena na 4 daně (ze mzdy, živnostenské, zemědělské, ze svobodných povolání). Podařil se však do roku 1948 prosadit pouze zákon č.109/1947 Sb., o dani ze mzdy, který přinesl značnou úlevu na daních

---

²⁶ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

pracujícím, protože pouze vykonaly jednou ročně kontrolu nad sraženými dávkami a o ostatní se staral zaměstnavatel. Ostatní změna přímých daní nastala až po roce 1948. Byla zavedena zemědělská daň zákonem č.49/1948 Sb. a týkala se osob, které vykonávali na vlastní účet zemědělskou činnost na půdě o výměře 50 ha. Tato daň byla stanovena paušální částkou podle výměry hospodářství a platilo jí cca 10-15 % zemědělců. Další daní, která byla zavedena po roce 1948, byla daň živnostenská. Zavedl jí zákon č.50/1948 Sb. a vztahoval se pouze na živnosti uvedené v seznamu živností. Sazba byla mírně progresivní a pohybovala se v rozmezí 2,7% až 22,5 %. Je třeba říci, že se tato daň vztahovala pouze na drobné živnostníky, kde byl vedle živnostníka pouze jeden pracovník a učeň a základ daně ročně nepřekročil 120 000 Kč. Další zavedené přímé daně byly daň z úroků z úsporných vkladů (zákon č.294/1948 Sb.), daň z literární a umělecké činnosti (zákon č.59/1950 Sb.), daň ze samostatné činnosti (zákon č.60/1950 Sb., vztahující se na svobodná povolání lékařů, advokátů, architektů atd.). V roce 1949 pak došlo i k změně nepřímých daní, kdy se objevuje všeobecné daň nákupní (zákon č.263/1949 Sb.), která nahrazovala a doplňovala všechny dosavadní nepřímé daně.²⁷

Důsledkem daňové reformy v roce 1952 došlo k radikální změně daňové soustavy, která byla využívána přes některé změny až do roku 1992. Došlo k rozdělení daní na placené sektorem hospodářství a placené obyvatelstvem. Je potřeba dodat, že tato soustava přinesla zjednodušení celého systému.²⁸

Mezi daně placené organizacemi patřily daň z obratu (zákon č. 73/1952 Sb.) – zdanění obratu z prodeje zboží (jednorázovost – u každého výrobku se odváděla pouze jednou), daň z výkonu (zákon č. 74/1952 Sb.) – postihovala služby, práce. Dále důchodová daň družstevních a jiných organizací (zákon č.75/1952 Sb.) – zdanění zisku organizace, zemědělská daň (zákon č.77/1952 Sb.) – odčerpávání části čistého důchodu vytvořeného v jednotných zemědělských družstvech, státních statcích a dalších zemědělských organizacích. V roce 1970 pak byla zavedena podniková daň, která nahradila systém přímých odvodů státních hospodářských organizací, vázaných na hrubý důchod podniků. Tato daň se skládala z daně ze zisku, jmění, objemu mezd. Důchodová daň pak byla

---

²⁷ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

²⁸ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

upravena zákonem č.113/1971 Sb. a zahrnovala důchodovou daň a příspěvek na sociální zabezpečení. Po roce 1989 se i nadále udržoval dvoukanálový princip zdanění. Organizace odváděly daň z obratu, odvody do státního rozpočtu (zákon č. 156/1989 ve znění zákona č. 574/1990 Sb.), důchodovou daň (zákon č. 157/1989 Sb. ve znění zákona č. 108/1990 Sb., zákona č. 574/1990 Sb., zákona č. 578/1992 Sb.), zemědělskou daň (zákon č.172/1988 Sb. ve znění zákona č. 157/1989 Sb., zákona č. 574/1990 sb., zákona č. 578/1991 Sb.). Daň z obratu byla novelizována zákonem č.107/1990 Sb. a byla zrušena ke dni 1.1.1993 zavedením daně z přidané hodnoty. Do odvodu do státního rozpočtu byl zahrnut odvod o objemu mezd, odvod ze zisku, odvod z odpisů základních prostředků. Daň důchodová zahrnovala důchodovou daň a daň z objemu mezd a její poplatníky byly státní podniky. Do daně zemědělské pak patřily: daň z pozemků, objemu mezd, ze zisku. Ke zrušení odvodů, důchodové daně, zemědělské daně placené organizacemi došlo k 1. Lednu 1993 zákonem č. 586/1992 sb., o daních z příjmu , zavedením daně z příjmu právnických osob.²⁹

Naopak mezi daně placené občany od roku 1952 patří daně ze mzdy (zákon č.76/1952 Sb.), z příjmů obyvatelstva (zákon č.78/1952 Sb.), živnostenská daň (zákon č.79/1952 Sb.), domovní daň (zákon č.80/1952). Daní ze mzdy byla odčerpávána část osobního důchodu z pracovního poměru. Daň z příjmu obyvatelstva měla díky své ostře progresivní sazbě snižovat počet soukromých podnikatelů. Živnostenská daň byla vybírána až do roku 1961 za povolení k vedení živnosti. Vedle těchto základních daní se setkáváme i s daněmi literární a umělecké činnosti, daní z představení (zákon č.81/1952 Sb.), daň z motorových vozidel a v roce 1964 byla zavedena zvláštní daň z důchodu. Po roce 1971 docházelo ke členění daní placených občany na důchodové a majetkové (daň z pozemků a domovní). Daň ze mzdy byla v této době upravena stále předešlými zákony a nařízeními (zákon č.76/1952 Sb., nařízení č.43/1953 sb., nařízení 112/1953 sb., zákon č. 71/1957 Sb., zákon č. 101/1964 Sb., zákon č.90/1968 Sb., zákon č.578/1991 Sb.). Základem daně ze mzdy byla hrubá mzda poplatníka a byla zdaňována progresivní sazbou od 5% do 20%. Daň z příjmu ze zemědělské činnosti byla upravena zákonem č.103/1974 Sb. a byla zrušena 1.1.1991 a byla nahrazena daní z příjmů obyvatelstva, která byla jediná nově upravená daň

---

²⁹ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

zákonem č. 389/1990 Sb. Byly jí zdaňovány především příjmy z podnikatelské činnosti. Předmětem této daně byly příjmy fyzických osob kromě příjmů z pracovního poměru, z literární a umělecké činnosti a nově tedy podléhali dani z příjmu příjmy ze zemědělské činnosti. Sazba daně byla progresivní od 15 – 55%. Objevují se dále odečitatelné položky od základu daně, kterým byli příjmy po odečtení výdajů. Mezi příjmy byly zahrnuty i příjmy v naturální podobě. Ostatní daně (z pracovního poměru, z literární a umělecké činnosti, daně z příjmu obyvatelstva) byly zrušeny ke dni 1.1.1993 zákonem č.586/1992 Sb. o dani z příjmu fyzických osob.³⁰

---

³⁰ Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009

2. Základní pojmy daně

2.1. Daň

Pojem

Pojem daň lze dnes popsat mnoha různými definicemi. I tím, jak se daň vyvíjela, jsme se mohli setkávat s různými definicemi a pohledy na daň. Mezi nejvýznamnější pohledy na daň můžeme zařadit definici K. Engliše, že „daně jsou příspěvky na subsidiární úhradu veřejné správy podle únosnosti plátce daně“. Je však také potřeba zmínit u Englišova chápání daně, že jsou pouze sekundárním zdrojem příjmů, protože jsou použity na úhradu výdajů veřejné správy jen v případě, že nepostačí na úhradu poplatky a výnosy státních podniků. Další definici daně nacházíme v německém Reichsabgabeordnungu, který definoval daň jako „peněžní dávky placeny najednou nebo opakovaně, které nejsou protidávkou za zvláštní úkony a které na účely dosažení příjmu ukládá veřejnoprávní svazek všem osobám, u kterých nastaly okolnosti, na které zákon váže schopnost platit“. Tato definice pochází tedy z roku 1919 a je definována hned v prvním §. Mezi další vymezení pojmu daň patří zcela jistě Komenského slovník naučný, který byl vydán v roce 1937 a obsahuje definici daní jako „veřejné peněžní příspěvky určené jednostranným příkazem státu na úhradu veřejné správy“ a definice poválečného autora R. Bříšky, že „daně jsou opakující se plnění, které platí soukromníci a soukromé a znárodněné podniky podle své únosnosti státu na úhradu výdajů státu při realizaci jeho úloh“. Později byla poskytnuta definice i za socialistického státu, kdy daně měli spíše úlohu plánovitého rozvoje národního hospodářství. Daně byly upraveny jako „povinná platba, stanovená zákonem, při které stát neposkytuje plátcům daně přímou protihodnotu a je tedy založena na vztahu bez návratnosti a bezekvivalentnosti“. Není také možno nezmínit socialistickou definici daně B. Spáčila, že „daň je zákonem stanovené oprávnění státu opětovně z osobního důchodu nebo z čistého důchodu určeného pro společnost nenávratně požadovat a vymáhat určitou zákonem stanovenou část pro ústřední peněžní fond, přičemž protihodnotu už stát poskytl buď ve společenské spotřebě, nebo nějaké službě“. Dalším vývojem se vyvíjel i pojem daně, kdy byly pohledy na daň zmíněné ve Finančním slovníku v roce 1973, vysokoškolské učebnici Československé finanční právo, v knize Jordána Giráška Daňovoprávne vzťahy v Československu

z roku 1982. Definice daně z těchto pramenů zněla takto: „daň je povinná a nenávratná platba vybíraná státními nebo jinými tzv. veřejnými orgány od fyzických i právnických osob na úhradu výdajů spojených s činností těchto orgánů“, dále že „daně patří do skupiny těch povinných plateb, které se vybírají na základě mocenské povahy státu od organizací a od obyvatelstva“ a že „daň je peněžní platba, která se vybírá jen na základě zákonem upraveného oprávnění státu“.

Později po roce 1989 se setkáváme se změnou právního řádu a tím i s řadou modernějších, ale i překvapivých definic pojmu daně. Mezi ty patří definice určená Moderním průvodcem daňového systému z roku 1994, která daň definuje jako povinnou, zákonem stanovenou platbu do veřejného rozpočtu a stává se jeho nejdůležitějším neúvěrovým příjmem. I když je i v dnešní době velmi těžké vymezit pojem daň, tak se setkáváme v mnohých učebnicích, encyklopediích s tímto označení daně: daň je vždy peněžité plnění, je ukládané mocensky státem na základě obecně závazného předpisu, daňové zatížení musí být předem určené v příslušném právním předpise, jsou předem určeny u jednotlivých daní termíny splatnosti, je to dávka zpravidla opakující se a vybírá se na úhradu veřejných, státních potřeb a nezakládá toto plnění žádný nárok na protiplnění.³¹ Tato neekvivalentnost je typická významně pro daně, protože ekvivalentnost spatřujeme oproti daním například v poplatcích, kde si platím za určité povolení, činnost státních orgánů v určité věci. Přesto je třeba zmínit, že souhrn daní a poplatků tvoří v daném státě daňovou a poplatkovou soustavu, které jsou tvořeny různými druhy poplatků a daní.³² Pro účely daňového řádu se pak dle § 2 odst. 3 daní rozumí peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek nebo pokud se jedná o peněžité plnění, kde zákon stanoví, že se postupuje dle daňového řádu ,a nebo, jde-li o peněžité plnění v rámci dělené správy.³³

Funkce

---

³¹ Grůň Lubomír. Finanční právo a jeho instituty, 2 aktual. a doplněné vyd. : Linde 2006

³² Bakeš, Karfíková, Kotáb, Marková a kol., Finanční právo, 5. upr.vyd. Beck 2009

³³ **Daňový řád (zákon č.280/2009 Sb.)**

Daně plní ve společnosti funkce alokační, redistribuční, stabilizační, fiskální. Je potřeba říci, že tyto funkce mají za úkol zajistit plnění státních záležitostí.

Dá se říci, že alokační funkce plní ve společnosti úkol podpoření oblastí, kde trh selže. Dochází tedy k zabezpečení veřejných statků.³⁴ Jednoduše řečeno, jsou-li určité oblasti, které jsou podceněné trhem, tak je potřeba k zabezpečení této oblasti přesunout prostředky z vybraných daní do těchto oblastí k jejich funkčnosti.³⁵ Také se můžeme setkat s pojmem akumulační funkce. Jde však pouze o jiné označení fiskální funkce. Stát tedy při zmínění této funkce (příp. orgány územní samosprávy) alokuje finanční prostředky z výnosů daní do oblastí, kam je to potřeba z hlediska plnění veřejných statků. Těmito statky mohou být například justice, obrana atd.³⁶

Úkolem druhé funkce daní (redistribuční) je přesunutí finančních prostředků od bohatších k chudším vrstvám, a tím zajistit zmírnění rozdílů mezi nimi. Toto rozdělení je však ve společnosti vnímáno jako mnohdy jako nespravedlivé. Je však potřeba zmínit že dochází díky této funkci k aktivní účasti daní na ovlivňování rozsahu a struktury výroby. Dochází tedy k efektivnímu využití disponibilních peněžních prostředků.³⁷

Úkolem stabilizační funkce je pak tlumení cyklických výkyvů v ekonomice. Mezi úkoly této funkce patří zejména udržet zaměstnanost a cenovou stabilitu. Je však i mnoho odpůrců, kteří tvrdí, že snaha po stabilizaci vytváří spíše nestabilitu. Tato funkce se uchytila v krizi začátkem 30 let 20. století a od té doby se vedou trvalé spory v rámci fiskální politiky o její účinnosti.

Z fiskální funkce vyplývají ostatní a zahrnuje tedy získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů a z nich financování veřejných výdajů. Tato funkce je historicky nejstarší a označována jako nejdůležitější. Daňové příjmy totiž tvoří v České republice cca. 91% příjmů veřejných rozpočtů.³⁸

---

³⁴ Grůň Lubomír. Finanční právo a jeho instituty, 2 aktual. a doplněné vyd. : Linde 2006

³⁵ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

³⁶ Grůň Lubomír. Finanční právo a jeho instituty, 2 aktual. a doplněné vyd. : Linde 2006

³⁷ Grůň Lubomír. Finanční právo a jeho instituty, 2 aktual. a doplněné vyd. : Linde 2006

³⁸ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

Dozvídáme se však z literatury a učebnic i o dalších funkcích daní jako jsou sociální a kritériální. „Sociální funkce vychází z potřeby určit a odlišit výši daně podle rodinných a sociálních poměrů. Znamená též uvědomění si často výrazného vlivu daňového zatížení na sociální postavení jednotlivců, rodin a celých sociálních skupin.”³⁹ „Kritériální funkce pak představuje označení pro co nejefektivnější využití výrobních prostředků. Daňová povinnost je přímo závislá na předem určených kritériích. Například při dani z pozemků to může být průměrná výnosovost, kterou lze dosáhnout”.⁴⁰

Třídění daní

V dnešní době se setkáváme se tříděním daní dle jednotlivých skupin, vytvořených dle obdobných parametrů jednotlivých daní. Rozlišujeme daně podle:

1. Postavení subjektu na trhu – vybírané od prodávajícího nebo kupujícího
2. Místa vybírání daně - vybírané na trhu výrobních faktorů, statků, kapitálu
3. Možnosti přesunu daňového zatížení - přímé, nepřímé
4. Vazby na objekt - osobní, reálné daně
5. Předmětu zdanění – důchodové, majetkové, ze spotřeby, z hlavy
6. Použité sazby daně – progresivní, proporcionální, regresivní
7. Statusu povinné osoby – daně fyzických osob, právnických osob
8. Kritéria podnikatelské aktivity – placené podnikat., nepodnikat. subjekty
9. Časového kritéria vybírání daní – vybírané pravidelně, nepravidelně
10. Časového kritéria vyměřování daní – placené předem, se zpětnou platností
11. Osoby správce daně – vybírané státem, obcemi
12. Daňového určení: sdílené, sdílené (příjmy z výlučných daní plynou pouze do jednoho rozpočtu, zatímco sdílené daně jsou rozděleny do více rozpočtů – např. daň z příjmu fyzických osob je rozdělena do rozpočtu obce a do rozpočtu kraje.)⁴¹

---

³⁹ Grůň Lubomír. Finanční právo a jeho instituty, 2. aktual. a doplněné vyd. : Linde 2006

⁴⁰ Grůň Lubomír. Finanční právo a jeho instituty, 2. aktual. a doplněné vyd. : Linde 2006

⁴¹ Jánošíková, Mrkvýka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

Nejčastěji se však můžeme setkat s tříděním podle vazby daně na důchod na daně přímé a nepřímé.⁴² Zatímco přímé daně se přímo dotýkají poplatníka, který jí odvádí na úkor svého důchodu (ekonomické kvality, postavení, způsobilosti), tak nepřímé daně může, nebo dokonce někdy musí poplatník přenést na jiný subjekt. Mezi přímé daně patří daně důchodové a majetkové a mezi nepřímé, daň ze spotřeby a obrátů a DPH. Dalším rozdílem je, že daně přímé postihují zdaňovaný příjem při jeho vzniku a nepřímé daně při jeho upotřebení.⁴³

Další nejčastěji uváděné třídění je dle předmětu na daně majetkové a důchodové.

Z hlediska zařazení daně z příjmu fyzických osob ji dle jednotlivých kategorií shledáváme, v daních přímých, důchodových, placených se zpětnou platností, pravidelně placených.

Daňový systém v ČR

Daňový systém znamená soubor jednotlivých daní, které působí ve státě a mají mezi sebou různé vazby. V ČR máme daňový systém založený na daních přímých (důchodová, majetková), nepřímých (ze spotřeby) a ostatních (pojistné na sociální pojištění, místní daně atd.).

Přímé daně jsou pak v ČR rozděleny na daně z příjmu (daň z příjmu FO, daň z příjmu PO), daně z majetku (daň z nemovitostí – ze staveb, z pozemků; daň silniční, daň převodová – dědická, darovací, z převodu nemovitostí)

Do nepřímých daní v ČR pak patří daň ze spotřeby (univerzální-DPH, selektivní – spotřební z minerálních olejů, alkoholu nebo tabákových výrobků; clo; energetické daně ze zemního plynu, uhlí, elektřiny)

Celý daňový systém je pak ovládán zásadami daňové spravedlnosti, efektivnosti, perfektnosti, jednoduchosti, srozumitelnosti a správného ovlivňování chování ekonomických subjektů.⁴⁴

2.2. Poplatník daně z příjmu fyzických osob

---

⁴² Grůň Lubomír. Finanční právo a jeho instituty, 2 aktual. a doplněné vyd. : Linde 2006

⁴³ Bakeš, Karfíková, Kotáb, Marková a kol., Finanční právo, 5. upr.vyd. Beck 2009

⁴⁴ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

Poplatníkem daně z příjmu fyzických osob jsou dle §2 odst.1 zákona č.586/1992 o daních z příjmu, pouze fyzické osoby. Dále je potřeba poplatníka daně rozlišit na daňového rezidenta (§2 odst.2 zák.č.586/1992) či daňového nerezidenta (§2 odst.3 zák.č.586/1992).⁴⁵ Poplatníci, kteří jsou daňovými rezidenty, mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí z území ČR tak plynoucích z jiných států. Je však potřeba přesně stanovit podmínky rezidence. Jedná se o osoby, které mají na území České republiky bydliště, nebo se zde obvykle zdržuje alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce, a to jak souvisle, tak v několika obdobích.(§2 odst.4 zák.č.586/1992). Naopak osoby, které jsou daňoví nerezidenti, mají daňovou povinnost pouze na příjmy, jejichž zdroj je na území České republiky.⁴⁶ Do této skupiny patří tedy osoby, které na území ČR nemají bydliště a ani se zde obvykle nezdržují, nebo to o nich stanoví mezinárodní smlouva. V případě osob, které na území ČR pobývají alespoň 183 dní v roce, můžeme zmínit výjimku, že jsou li zde tyto osoby pouze za účelem studia nebo léčení, nepatří do daňových rezidentů.⁴⁷

Při výkladu pojmů daňový rezident a daňový nerezident, jsou zmiňovány odlišující znaky mezi nimi. Těmi jsou bydliště a obvyklé zdržování se. „Bydlištěm na území ČR se pro účely určení rezidence rozumí místo, kde má poplatník stálý byt za okolností, z nichž lze usuzovat na jeho úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat“.⁴⁸ Je ještě potřeba doplnit tuto definici bydliště o fakt, že se může jednat jak o najatý, tak vlastní byt, kde je shledán účel poplatníka k trvalému (nikoliv příležitostnému) užívání. To můžeme dovodit při posuzování konkrétních případů například z faktu, že v bytě bydlí rodina poplatníka, má zde většinu věcí, vrací se do bytu z dovolených, zaměstnání atd. Obvyklé zdržování se pak znamená pobývání na území ČR alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce (souběžně, v několika obdobích). Počítá se pak i každý započatý den pobytu a doba strávená na území ČR tzv. pendlery, kteří zde vykonávají denně svou závislou činnost.⁴⁹

---

⁴⁵ Píkal, Šimák – Slabikář daně z příjmu fyzických osob, Aspi 2002

⁴⁶ zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.

⁴⁷ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

⁴⁸ Píkal, Šimák – Slabikář daně z příjmu fyzických osob, Aspi 2002

⁴⁹ Píkal, Šimák – Slabikář daně z příjmu fyzických osob, Aspi 2002

Vymezení rezidentů a nerezidentů je tedy vcelku jasné. V praxi však přicházejí mnohé problémy. V praxi totiž občas nastává situace, kdy je poplatník daňovým rezidentem více států najednou jak v celém zdaňovacím období, tak i v jedné části zdaňovacího období rezidentem jednoho státu a v druhé části zdaňovacího období rezidentem státu druhého (tato situace pak nastane pouze v případě určení rezidence dle podmínky bydliště a ne obvyklého zdržování se).

To je často řešeno tzv. smlouvami o zamezení dvojího zdanění. Je třeba podotknout, že ne musí být mezi těmito státy uzavřeny a pak dochází k situaci, kdy poplatník zdaňuje příjmy v obou těchto státech (může být využita metoda prostého zápočtu, vynětí s výhradou progresu). Přehled smluv o zamezení dvojího zdanění České republiky je uveden podrobně na stránkách Ministerstva financí České republiky. Mezi nejvýznamnější smlouvy z hlediska ČR patří smlouvy uzavřené s Belgií (95/2000 Sb.m.s.), Dánskem (14/2013 Sb.m.s.), Chorvatskem (42/2000 Sb.m.s.), Francií (79/2005 Sb.m.s.), Itálií (95/1985 Sb.), Nizozemskem (138/1974 Sb.), Polskem (102/2012 Sb.m.s.), Rakouskem (31/2007 Sb.m.s.), Ruskem (278/1997 Sb.), Slovenskem (100/2003 Sb.m.s.), Německem (18/1984 Sb.), USA (32/1994 Sb.), Velkou Británií (89/1992 Sb.), Austrálií (5/1996 Sb.) atd.⁵⁰ Celkově je uzavřeno více než 60 takových smluv a pokrývají všechny významné partnery ČR. Z těchto smluv můžeme vyčíst přesné podmínky za jakých má právo vybírat daně jeden smluvní stát a někdy i výši těchto daní. Je pak dále na státu, zdali tohoto práva na výběr daně využije.⁵¹

2.3.Předmět daně z příjmu fyzických osob

Zákon o daních z příjmu poskytuje jak pozitivní (§3 odst.1,2,3 Sb.z. o daních z příjmu) výčet jednotlivých předmětů daně z příjmu fyzických osob, tak negativní (§3 odst.4 Sb.z.o daních z příjmu). Do předmětu daně tedy patří jak plnění peněžní, tak i nepeněžní dosažené i směnou). Pozitivní výčet dále uvádí jednotlivé typy příjmů, které jsou předmětem daně, kam patří příjmy ze závislé činnosti funkčních požitků, příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní příjmy. Toto

---

⁵⁰ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html

⁵¹ Pikal, Šimák – Slabikář daně z příjmu fyzických osob, Aspi 2002

vymezení daně má spíše pomocný charakter a je důležité z hlediska správného výpočtu výše daně včetně stanovení jejího základu.⁵²

Do příjmu ze závislé činnosti a funkčních požitků patří příjmy z pracovněprávního, služebního, členského poměru a obdobného poměru, v němž je povinen poplatník dbát příkazů plátce (§6 odst.1 písm. a ZDP), dále příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů, komanditních společností a to i když nejsou povinni dbát příkazů plátce (§6 odst.1 písm. b ZDP). Pak odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob (§6 odst.1 písm. c ZDP), příjmy poplatníka, které mu plynou v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti nebo funkce bez ohledu na skutečnost, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává závislou činnosti nebo funkci, nebo od plátce, u kterého poplatník závislou činnosti nebo funkci nevykonává (§6 odst.1 písm. d ZDP). Funkčními požitky jsou pak platy členů vlády, poslanců a senátorů Parlamentu, poslanců Evropského parlamentu, platy vedoucích ústředních úřadů státní správy, odměny za výkon funkce v orgánech obcí a jiných územně samosprávných orgánech, občanských a zájmových sdruženích, komorách a jiných orgánech a institucích (§6 odst.10 písm.a,b ZDP).⁵³

Do příjmu z podnikání pak patří příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjem ze živnosti, z jiného podnikání podle zvláštních předpisů, podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.(§7 odst.1 písm. a,b,c,d ZDP). Do příjmů z jiné samostatné výdělečné činnosti patří příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem, dále příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním, příjmy znalců, tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů, zprostředkovatelů kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona a rozhodce za činnost podle

---

⁵² Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

⁵³ zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.

obchodního zákoníku, z činnosti insolvenčního správce a příjmy z pronájmu majetku zařazeného v obchodním majetku.(§7 odst.2 písm. a,b,c,d,e ZDP)⁵⁴

Příjmy z kapitálového majetku jsou tvořeny podíly na zisku z majetkového podílu na akciové společnosti, na společnosti s ručením omezeným a komanditní společnosti, podíly na zisku z členství v družstvu, podíly na zisku z tichého společníka z účasti na podnikání, úroky, výhry, výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na vkladovém účtu, výnosy z vkladových listů a z vkladů jim na roveň postavených, dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, plnění ze soukromého životního pojištění, úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček, úroky z prodlení, poplatky za prodlení, úroky z práva na dorovnání, z vkladů na běžných účtech, úroky z držby směn, příjmy z prodeje předkupního práva na cenné papíry (§8 odst.1 písm. a,b,c,d,e,f,g,h ZDP)⁵⁵

Do příjmu z pronájmu patří pak pronájem nemovitostí nebo bytů, movitostí, pokud se nejedná o nájem příležitostný (§9 odst.1 písm. a,b ZDP)

Do ostatních příjmů pak patří ostatní příjmy, většinou příležitostného charakteru, jakými jsou například příjmy z příležitostných činností nebo pronájmu movitých věcí, příjmy ze zemědělské výroby, která není prováděná podnikatelem, příjmy z převodu vlastních nemovitostí, bytu nebo nebytového prostoru nebo spoluvlastnického podílu na nich, výhry v loteriích, sázkách, ceny z veřejných soutěží a sportovních soutěží nad hranici 10 000 Kč. (§10 odst.1 ZDP)⁵⁶

ZDP pak neuvádí pouze příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmu, ale uvádí i příjmy, které jsou osvobozeny od daně z příjmu fyzických osob (§4 odst.1 ZDP). Rozdíl mezi příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy, které jsou osvobozené, nenajdeme v zahrnutí těchto příjmů do základu daně, oba příjmy totiž do něj zahrnuté nebudou. Je tedy potřeba říci, že příjmy od daně z příjmu osvobozené jsou v ZDP určené taxativně. „V praxi to znamená, že pokud zákon daný příjem nevyločil z předmětu daně současně není v zákoně uvedeno, že by tento příjem byl od daně osvobozen, jedná se o příjem, který podléhá zatížení daní

---

⁵⁴ zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.

⁵⁵ zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.

⁵⁶ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

z příjmů”.⁵⁷ Rozsah těchto příjmů je velmi rozsáhlý a zde jsou uvedeny ty nejčastěji se objevující příjmy v praxi. Patří sem například příjem z prodeje rodinného domu, bytu pokud v něm měl prodávající bydliště alespoň 2 roky bezprostředně před prodejem nebo přesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem 5 let. Dále se osvobození vztahuje na příjmy z prodeje movitých věcí, s výjimkou nepřesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem období 1 roku.⁵⁸

Z hlediska předmětu daně tedy patří příjmy ze živnostenského podnikání do kategorie příjmu z podnikání dle §3 odst.1 písm.b ZDP.

2.4. Základ daně z příjmu fyzických osob

Základ daně je přesně vymezen v §5 ZDP. Dozvídáme se zde, že základ daně je tvořen částkou příjmů za kalendářní rok, které převyšují nezbytné náklady na dosažení, udržení, zajištění těchto příjmů. Pokud má poplatník více příjmů (například ze závislé činnosti, z podnikání, z pronájmu...), je jeho základ daně tvořen součtem těchto dílčích základů daně (u příjmů ze závislé činnosti jde o superhrubou mzdu, u příjmů z pronájmu jsou to příjmy snížené o skutečné výdaje k udržení, zajištění, dosažení příjmů nebo snížené o paušální výdaje v hodnotě 30% příjmů).⁵⁹ Základ daně může být také stanoven jako rozdíl mezi příjmy a výdaji, které jsou stanovené paušální částkou dle zákona o daních z příjmu (u příjmů dle §7 ZDP). U živnostníků jsou tyto paušální výdaje popsány podrobně v této práci dále. Tyto paušální výdaje se však nevztahují pouze na příjmy živnostníků, ale i na příjmy z jiného podnikání dle zvláštních předpisů (§7 odst. 1 písm. c ZDP) a příjmy z jiné samostatně výdělečné činnosti, které nespádají do příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků.(§7 odst. 2 písm. a- s výjimkou příjmů spadající pod příjmy upravené v odstavci 6, b, c, d). Na tyto příjmy je stanoven výdajový paušál ve výši 40% a nově od roku 2013 může být tento paušální výdaj uplatněn v *maximální výši 800 000 Kč* (§7 odst. 7 písm. c ZDP). Další výdajový paušál upravený v §7 odst. 7 písm. d ZDP je ve výši 30% a nově od roku 2013 může být uplatněn v *maximální výši 600 000 Kč*. Tento se vztahuje na příjmy z pronájmu dle §7 odst. 2 písm. e ZDP. Tyto horní limity se tedy projeví u podnikatelů nebo pronajímatelů, kteří mají roční příjmy vyšší než

⁵⁷ Píkal, Šimák – Slabikář daně z příjmu fyzických osob, Aspi 2002

⁵⁸ zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.

⁵⁹ Bakeš, Karfíková, Kotáb, Marková a kol., Finanční právo, 5. upr.vyd. Beck 2009

2 000 000 Kč. K stanovení těchto horních limitů došlo zákonem č. 500/2012 Sb. o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů s účinností ode dne 1.1.2013. Tímto zákonem také dochází k omezení možnosti uplatnění daňových slev v případě, že dochází k využití výdajových paušálů u těch poplatníků, jejichž základ daně je více jak z 50 % tvořen příjmy z podnikání a pronájmu. Tyto poplatníci již od roku 2013 nesmí využít slevu na dani na dítě, manželku/manžela (slevy na dani u živnostníků viz. níže). Ostatní slevy na dani a jejich uplatnění zůstávají beze změny (např. sleva na poplatníka). V případě, že se podnikatel, pronajímatel rozhodne využít výdaje paušální částkou, nemůže využít uplatnění svých skutečných výdajů.

Jsou-li výdaje dle účetnictví, daňové evidence, záznamů o příjmech a výdajích, vyšší než příjmy, dochází k finanční ztrátě. Tuto finanční ztrátu má možnost daňový poplatník odečíst od úhrnu dílčích základů daně. Do základu daně se také nezahrnují příjmy, které jsou od daně z příjmu osvobozeny a pro které je dále stanoveno, že se z nich vybírá daň se zvláštní sazbou dle §36 ZDP. Dále se snižují příjmy o příjem, který byl zahrnutý v předchozích zdaňovacích obdobích do základu daně a kde vznikl právní důvod k jejímu navrácení (došlo k navrácení). U příjmů z podnikání a příjmů z kapitálového majetku se také přihlíží k zásobám nabytých v kalendářním roce před tím, než zahájil poplatník svou činnost a dále k zásobám získaným v dědictví, pokud do 6 měsíců souhlasil s převzetím podnikání po svém předchůdci a k nákladům vzniklých, spojených se vznikem své činnosti. Dalším důležitým bodem při stanovení základu daně je přihlídnutí k částkám, o které se základ daně zvyšuje. Jde o částky stanovené v §5 odst.10 ZDP. Jedná se o částku závazku, který zanikl jinak než splněním, započtením, dohodou, splnutím práva a povinnosti u jedné osoby. Dále se jedná o hodnotu záloh, které jsou vynaložené na zajištění, udržení, dosažení příjmů, uhrazených poplatníkem s příjmy podle §7 ZDP, který nevede účetnictví a výdaje uplatňuje dle §24, nebo je poplatník spojen s osobou §23, který však vede účetnictví, s výjimkou záloh z titulu nájemného u finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci, nedošlo-li k vyúčtování celkového závazku v tom zdaňovacím období, kdy byly uhrazeny. Dále zvyšují základ daně příjmy poplatníka ze směnky, kterou je uhrazena pohledávka, vede-li daňovou evidenci a

jde o příjem dle §3 a částka ve výši ocenění nepeněžitého vkladu sniženou o výši vkladu, která je vyplacená obchodní společnosti společníkovi nebo družstvem členovi družstva. Naproti zvýšení základu daně lze základ daně také snížit dle §5 odst.11 ZDP o „hodnotu záloh uhrazených poplatníkem s příjmy podle §7, který nevede účetnictví a výdaje uplatňuje podle §24, poplatníkovi, který je spojenou osobou (§23), který vede účetnictví, s výjimkou záloh z titulu nájemného u finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci, o které se zvýšil základ daně podle odstavce 10, ve zdaňovacím období, ve kterém byl vyúčtován celkový závazek”.⁶⁰

Ještě před opuštěním této kapitoly je zmínit základní přehled pojmů a jejich stručnou definici. Již zde byl zmíněn v této kapitole pojem poplatník. Je však potřeba říci, že se vedle poplatníka setkáváme i s pojmem plátce daně. Oba tyto pojmy můžeme zařadit do kategorie subjektů daně. *Daňový subjekt* je podle zákona osoba, která je povinna odvádět nebo platit daň. *Poplatník daně* je subjekt, jehož předmět daně (příjem, majetek) je podroben dani. Oproti tomu *plátce daně* je subjekt, který je povinen odvést do veřejného rozpočtu daň vybranou od jiných subjektů nebo sraženou jiným poplatníkům pod svou majetkovou odpovědností. S tímto typem placení daně se setkáváme především u daní důchodového typu a říká se mu srážka daně u zdroje a účelem je minimalizování daňových úniků a snížení administrativních nákladů. Dalším důležitým pojmem, který je potřeba objasnit je *daňový objekt*. Je jím veličina, ze které se daň vybírá. Patří sem daň z hlavy, majetku, spotřeby, důchodu. Vzhledem k širokému vymezení objektu daně je potřeba vymežit přesně, jednoznačně tu část objektu, na kterou se zákon vztahuje a na kterou se ukládá daňová povinnost. Takové určení objektu má za úkol *předmět daně*. *Vynětí z předmětu daně* pak určuje tu část předmětu daně, na kterou se daňový zákon nevztahuje. *Osvobození od daně* pak určuje také část předmětu, ze kterého se daň nevybírá a ani se většinou nezahrnuje do základu daně. Rozlišujeme osvobození částečné a úplné. Dalším základním pojmem je pak základ daně, který představuje předmět zdanění vyjádřený v měrných jednotkách a upravený dle zákonných pravidel (musí být vymezen věcně i časově a může být snížen o odpočty standardní i nestandardní). *Základ daně* se pak stanovuje za zdaňovací období, které je časovým intervalem, a mimo stanovení základu daně

---

⁶⁰ zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.

se za toto období stanovuje i výše daně a za toto období se daň i hradí. V neposlední řadě je potřeba objasnit si pojem *sazba daně*, která je představena algoritmem, jehož prostřednictvím se ze základu daně stanoví velikost daně. Sazby dělíme na dle druhu základu daně (jednotná-stejná pro všechny typy a druhy předmětu daně a je jí například daň z převodu nemovitosti ve výši 3%, diferencovaná-její velikost se liší dle druhu předmětu daně a je jí například DPH), dle vztahu k velikosti ZD (pevná sazba-stanovena absolutní částkou na jednotku fyzického objemu základu daně, proporcionální sazba-lineární, progresivní klouzavá, progresivní stupňovitá, degresivní). Proporcionální daň je vyjádřena procentem ze základu daně a toto procento může být stejné i při různém základu daně (lineární) nebo může stoupat (progresivní) či klesat (degresivní). Je potřeba poznamenat, že degresivní sazba a progresivně stupňovitá sazba se v ČR neuplatňuje. Po stanovení daně sazbou je potřeba tuto daň snížit pomocí *slev na dani*. Poté dochází k *zaplacení daně* v období, kterou stanovuje právní řád pro provedení platební povinnosti (*splatnost daně*). K *zaplacení* může dojít jednorázově, pomocí záloh, na základě splátek, formou srážky daně.⁶¹

---

⁶¹ Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009

3. Definice živnostenského podnikání

Živnostenské podnikání je podnikáním na základě vydaného živnostenského oprávnění. Protože se jedná o podnikání, spadají tyto příjmy z hlediska daní pod §3 odst.1 písm. b ZDP. Úpravu živnostenského oprávnění najdeme i v obchodním zákoníku, kde je definováno podnikání. Podnikáním je dle obchodního zákoníku: „soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku”. Podnikatelem je pak dle §2 odst.2 písm.b Obch.Z osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění.⁶² S touto úpravou uvedenou v obchodním zákoníku pak koresponduje i úprava v živnostenském zákoně, kde najdeme v §2 ŽZ definici živnosti, kterou je „soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, z účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem”. Vedle tohoto pozitivního vymezení pak následuje v živnostenském zákoně i negativní vymezení toho, co živností není. Tento výčet je velmi rozsáhlý a nalezneme ho v § 3 ŽZ. Mezi činnosti nepatřící do živností patří například provozování činnosti vyhrazené státu nebo určené právnické osobě, využívání výsledků duševní tvůrčí činnosti, chráněných zvláštními zákony, jejich původci nebo autory, restaurování kulturních památek, provádění archeologických výzkumů, činnost lékařů, advokátů, zalců, notářů, burzovních dohodců, auditorů, daňových poradců, veterinárních lékařů, bank, pořádání loterií, hornická činnost prováděná hornickým způsobem, zemědělství, výroba a distribuce elektřiny, plynu, provozování poštovních služeb dle zvláštního zákona, pronájem nemovitostí, poskytování sociálních služeb, provozování zoologických zahrad, provozování pohřebišť ...⁶³ Živnostenskoprávní úprava se tak vztahuje jak na podnikání fyzických osob tak i právnických a živnostní je tedy je v podstatě každá činnost, pokud splňuje uvedené znaky v živnostenském zákoně a není výslovně tímto zákonem uvedeno, že živností není. Vedle pozitivní a negativní úpravy definice živnosti upravuje živnostenský zákon podmínky pro provozování živnosti, překážky v provozování živnosti, druhy živností, specifické povinnosti

⁶² Zákon č.513/1991 Sb. ve znění novely č.428/2011 Sb. – Obchodní zákoník

⁶³ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

živnostníka. Součástí živnostenského zákona jsou i přílohy týkající se přesného výčtu jednotlivých druhů živností.⁶⁴

Obecné podmínky pro provozování živnosti

Mimo specifické podmínky pro jednotlivé druhy živností platí i podmínky, které se vážou na jakoukoliv živnost. Živnost mohou provozovat jak osoby fyzické, tak právnické. Výčet těchto podmínek najdeme v ŽZ v §6. Patří sem zejména úprava toho, kdo může živnost provozovat a za jakých všeobecných podmínek. Na subjekt, který má zájem provozovat živnost jsou kladeny určité předpoklady. Může se jednat jak o fyzickou, tak o právnickou osobu. Osoba, která zde nemá bydliště nebo sídlo zde může provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba (bydliště, postačí trvalý pobyt – FO, sídlo – PO), má-li však povinnost mít na území ČR trvalý pobyt, musí pak doložit určité podklady (vízum nad 90 dnů, povolení k trvalému pobytu). To se však nevztahuje na osobu, která zde hodlá provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého podniku. Právo podnikat za stejných podmínek a ve stejném rozsahu na území ČR jako osoby české mají i osoby, kterým byl poskytnut azyl nebo doplňková ochrana. Co se týká stanovení omezujících podmínek jednotlivým subjektům k provozování živnosti, tak živnost mohou vykonávat pouze osoby starší 18 let, způsobilé k právním úkonům, bezúhonné (nebyly pravomocně odsouzené za úmyslný trestný čin, který se byl spáchán v souvislosti s podnikáním nebo předmětu činnosti, o jejíž povolení žádají). Podnikatel také dále může provozovat živnost pomocí odpovědného zástupce, který je ustanoven podnikatelem a odpovídá za řádný provoz živnosti. Musí splňovat všeobecné i zvláštní podmínky pro provoz živnosti. Ze zákona také vyplývají povinnosti ustanovit zástupce a to například v případě, že nesplňuje podnikatel zvláštní podmínky pro provoz živnosti (další podmínky stanoveny v §11 odst. 4 ŽZ).⁶⁵

Ke zvláštním podmínkám pro provozování živnosti a pro den vzniku živnostenského oprávnění se poté dostaneme až při důkladném rozboru jednotlivých druhů živností v další kapitole. Týkají se totiž odborné způsobilosti, která je vyžadována především u živnostní řemeslných, vázaných,

⁶⁴ <http://www.czech.cz/cz/62148-zivnostenske-podnikani>

⁶⁵ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

koncesovaných. Je však potřeba zmínit i podmínky, za kterých dochází dle zákona k *přerušeni živnosti*. Mezi tyto překážky patří především prohlášení konkurzu na majetek fyzické nebo právnické osoby živnostníka ode dne prodeje podniku v rámci zpeněžení majetkové podstaty nebo ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, kterým soud ukončil provozování podniku. Dále nesmí živnostník provozovat živnost po dobu 3 let po zamítnutí insolvenčního návrhu, protože nebude postačovat majetek dlužníka na krytí nákladů insolvenčního řízení, nebo po dobu 3 let po právní moci rozhodnutí o zrušení konkurzu kvůli nedostatku prostředků dlužníka k uspokojení svých věřitelů. Je třeba také říci, že v případě insolvenčního řízení smí podnikatel činit své úkony související se vznikem, změnou, zánikem živnostenského oprávnění pouze se souhlasem insolvenčního správce. Další překážky jsou uvedeny v §8 ŽZ.⁶⁶

Evidence živnostníků

Evidenci živnostníků, kterou je živnostenský rejstřík, provozují jednotlivé obecní živnostenské úřady a krajské živnostenské úřady v rámci své působnosti dle živnostenského zákona. Správcem živnostenského rejstříku je pak Živnostenský úřad České republiky. Co se týká správce živnostenského rejstříku, tak ten zapisuje do rejstříku informace nad rámec působnosti obecních a krajských rejstříků, a to zejména informace týkající se statistických, evidenčních účelů. Je třeba také podotknout, že živnostenský rejstřík je v ŽZ označen jako informační systém veřejné správy a je veden v elektronické podobě. Do informací, které se zapisují do rejstříku, patří zejména údaje identifikující živnostníka, jako jsou jméno, příjmení, titul, státní občanství, bydliště, místo pobytu, IČO, místo sídla, místo podnikání, jméno odpovědného zástupce atd. Dále předmět podnikání, druh živnosti, provozovny, platnost živnostenského oprávnění, přerušeni nebo pozastavení živnostenského oprávnění, datum zániku živnostenského oprávnění, datum doručení výpisu, rozhodnutí o úpadku a jeho řešení, rozhodnutí o zrušení konkurzu, vstup PO do likvidace, překážky v provozování živnosti, pokuty a sankce uložené živnostenskými úřady, sankce uložené správními orgány (souvislost s podnikáním, výjimka blokových pokut), doplňující údaje týkající se rozsahu podnikání, místo k vypořádání závazků po ukončení činnosti

---

⁶⁶ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

v provozovně, osoba pokračující v živnosti po zemřelém živnostníkovi, nesplnění podmínek provozu živnosti dle ŽZ.⁶⁷ Mimo informace o pokutách a sankcích a rodných čísel je seznam živnostníků veřejně přístupný. Informace, které nejsou veřejné, sděluje živnostenský úřad pouze podnikateli na základě zvláštních předpisů a jejich podmínek. Po splnění všech podmínek k zápisu do živnostenského rejstříku vydá živnostenský úřad podnikateli do 5 pracovních dnů ode dne ohlášení výpis. Dále na požádání může vydat úplný výpis (mimo informací, které nejsou veřejně přístupné), částečný výpis (mimo informací, které nejsou veřejně přístupné), potvrzení o určitém zápisu (o tom že není nějaký zápis). Pro potřeby vedení rejstříku a živnostenského řízení pak mohou živnostenské úřady vyžadovat od Police ČR a Ministerstva vnitra referenční údaje ze základního registru obyvatel, údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel nebo cizinců. Údaje, které jsou z těchto registrů a evidencí poskytovány musí splňovat podmínky uvedené v §60 odst. 9, 10 ŽZ a musí být použity v rozsahu nezbytném danému případu.⁶⁸

Živnostenská kontrola

Dodržování podmínek stanovených v živnostenském zákoně a jiných právních předpisech (včetně zjišťování případů neoprávněného podnikání) je zajišťováno kontrolní činností živnostenských úřadů. Tyto úřady vykonávají kontrolní činnost v rámci výkonu státní správy na úseku živnostenského podnikání a v souladu se zákonem č.570/1991 Sb., o živnostenských úřadech. V případě zjištění jakéhokoliv nedostatku nebo porušení zákonů mají živnostenské úřady oprávnění sdělovat tyto příslušným dozorovým orgánům. Vedle dohledu na české podnikatele, mají živnostenské úřady po vstupu České republiky do Evropské unie oprávnění kontrolovat i podnikatele z jiných členských zemí. Jedná se především o podnikatele, kteří pocházejí z Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru, Švýcarska a dochází zejména právě k ověření, zda z těchto zemí pochází a dále že jejich oprávnění zahrnuje činnost, kterou provozují na území České republiky a zda má jejich podnikání na území České republiky charakter dočasnosti. V případě, že činnost těchto podnikatelů

---

⁶⁷ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

⁶⁸ Věra Babšická, Živnostenský zákon s komentářem, 8 akt.vyd., BOVA POLYGON, Praha 2005

z členských zemí ohrožuje zdraví, život, majetek, spotřebitele, životní prostředí, národní kulturní poklad nebo porušují závažně zvláštní právní předpisy, tak je možno přezkoumávat Ministerstvem průmyslu a obchodu (uznávací orgán dle zákona č.18/2004 Sb., zákon o uznání odborné kvalifikace) odbornou kvalifikaci těchto podnikatelů a v zásadních případech může dojít k omezení nebo zákazu výkonu své činnosti těmito osobám.⁶⁹ Další důležitou kontrolou vedle dodržování předpisů je kontrola nad dodržováním povinnosti značení tabákových výrobků (dle zákona, který upravuje spotřební daně) a dodržování zákazu prodeje lihovin a tabáku (dle zákona, který upravuje spotřební daně). V případě zjištění pochybení sdělí tuto skutečnost živnostenský úřad správci spotřební daně.⁷⁰

Kontrolní činnost pak přímo vykonávají zaměstnanci živnostenských úřadů v rámci výkonu státní správy (tento výkon se řídí zákonem č.522/1991 Sb. o státní kontrole, převážně ustanovením §8 až §26, které se týkají kontrolního řádu). Při výkonu kontroly se zaměstnanci prokazují písemným pověřením nebo průkazem a mohou pořizovat zvukové (diktafon, nahrávací zařízení atd.) a obrazové záznamy (kameru, fotoaparát atd.) a přizvat ke kontrole orgány dle zvláštních předpisů. Výsledkem kontrolní činnosti je pak sestavení kontrolního protokolu, který obsahuje ID kontrolované osoby, ID kontrolujícího, místo kontroly, dobu kontroly, zjištění a stanovení které ustanovení právního předpisu bylo případně porušeno. Vedle těchto náležitostí musí protokol splňovat i náležitosti obecné. Proti zjištění uvedeným v kontrolním protokolu může kontrolovaná osoba podat do 5 dní (kontrolní orgán může stanovit delší) námítky. Po vyřízení pak zahajuje živnostenský úřad řízení o uložení sankce. V průběhu kontroly je také možnost přizvat podnikatelem jím zvolenou třetí osobu (nepřítomnost této osoby není důvod k přerušení kontroly), která má možnost být přítomna u kontroly a v případě, že je oprávněna jednat za podnikatele také podávat vysvětlení, předkládat důkazy, poskytovat součinnost při kontrole.

Zákonné zakotvení *živnostenské kontroly* nalezneme, stejně tak jako *správní delikty v části páté živnostenského zákona*. Úprava živnostenské kontroly je pak přesně uvedena v hlavě první části páté v §60a, §60b, §60c a dále v §60d ŽZ, podle kterého může živnostenský úřad uložit rozhodnutím odstranění

⁶⁹ Babšická, Živnostenský zákon s komentářem, 8 akt.vyd., BOVA POLYGON, Praha 2005

⁷⁰ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

nedostatků zjištěných při provozování živnosti. Proti tomuto rozhodnutí pak může být podáno odvolání, které nemá odkladný účinek. Správní delikty jsou pak upraveny v hlavě druhé části páte v §61, §62, §63, §64 ŽZ.

Správní delikty dle živnostenského zákona

Živnostenský zákon dělí úpravu do několika částí. V první části upravuje přestupky, které mohou spáchat fyzické osoby a dále jiné správní delikty, které mohou spáchat jak právnické osoby, tak podnikající fyzické osoby. V další části se pak živnostenský zákon zaměřuje na delikty, které mohou spáchat pouze právnické osoby (navíc oproti fyzickým osobám) a na společné ustanovení všech těchto částí. Mimo výčet jednotlivých přestupků a správních deliktů upravuje živnostenský zákon také sankce, které za ně lze uložit.

V první části se tedy dozvídáme o konkrétních skutkových podstatách přestupků fyzických osoby (přesné vymezení kdy spáchá fyzická osoba přestupek) a sankcích, které za ně lze uložit. Přestupek fyzická osoba spáchá dle §60 ŽZ v případě: a) jedná se o osobu (dědic ze zákona/závěti, insolvenční správce), která má povinnost ustanovit v určitých případech odpovědného zástupce a tuto osobu neustanoví (pokuta do 10 000 Kč, v blokovém řízení do 5000 Kč), b) má-li osoba (správce dědictví, insolvenční správce) povinnost oznámit dle ŽZ pokračování v provozování živnosti a toto pokračování ve lhůtě neoznámí (pokuta do 10 000 Kč, v blokovém řízení do 5000 Kč), c) předloží-li nepravdivé čestné prohlášení o bezúhonnosti (pokuta do 100 000 Kč, nelze vést blokové řízení), d) provozuje-li osoba živnost (volnou, řemeslnou, vázanou, koncesovanou) bez příslušného živnostenského oprávnění (pro živnost volnou pokuta do 500 000 Kč, pro živnost řemeslnou a vázanou pokuta do 750 000 Kč, pro živnost koncesovanou pokuta do 1 000 000 Kč, nelze vést blokové řízení).⁷¹

Dále se úprava zaměřuje na delikty spáchané právnickou osobou podnikatelem nebo podnikající fyzickou osobou a sankce, které za ně mohou být uloženy. Správních deliktů se tyto osoby dopustí v případě že: a) jsou-li k příslušené živnosti dle přílohy č. 5 ŽZ oprávněné pouze osoby se splněnými příslušnými požadavky a podnikatel nezajistí plnění těchto činností pouze těmito

---

⁷¹ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

osobami, nevede po zákonem stanovenou dobu evidenci těchto osob, kopie dokladů o jejich odborné způsobilosti (pokuta do 100 000 Kč), b) dle živnostenského zákona je dále podnikatel povinen ohlásit do 15 dnů ode dne nastalé skutečnosti živnostenskému úřadu ustanovení odpovědného zástupce pro živnost ohlašovací nebo naopak ukončení jeho funkce. V případě že toto neohlásí, dopouští se deliktu (pokuta do 50 000 Kč), c) nepředloží-li podnikatel ke schválení ustanovení odpovědného zástupce živnostenskému úřadu nebo neinformuje o ukončení jeho funkce do 15 dnů živnostenský úřad, v případě, že se jedná o živnost koncesovanou (pokuta do 100 000 Kč), d) v případě že přestane odpovědný zástupce vykonávat svou funkci nebo nesplňuje podmínky pro výkon dané funkce, musí do 15 dnů ustanovit podnikatel zástupce nového, v případě že se tak nestane, jedná se o správní delikt (pokuta do 100 000 Kč) e) k jakýmkoliv využívaným provozovnám podnikatele je povinnost prokázat užívací nebo vlastnické právo (i na žádost živnostenského úřadu ke všem objektům, místnostem provozovny), u mobilních provozoven je povinen podnikatel prokázat na žádost živnostenského úřadu oprávněnost umístění provozovny nebo souhlas vlastníka bytu (provozovna v bytě, jehož není podnikatel vlastníkem). Dále je povinen zahájení činnosti v provozovně živnostenskému úřadu oznámit. (§17 odst.3 ŽZ) Dojde-li k porušení těchto povinností, jedná se o správní delikt (pokuta do 100 000 Kč), f) neustanoví osobu odpovědnou za činnost provozovny, g) neoznačí dle ŽZ správně svou provozovnu (označena obchodní firmou, IČO, jméno příjmení podnikatele, v případě prodeje zboží v musí být v označení údaje o osobě odpovědné za provoz, provozní době pro styk se spotřebiteli, v případě uzavření označit počátek a konec uzavření), (pokuta do 100 000 Kč), g) umožní získat zákonem chráněným osobám určité druhy zboží a služeb v automatech (pokuta do 1 000 000 Kč), h) poruší podmínky stanovené živnostenským úřadem pro provoz koncesované živnosti (pokuta do 100 000 Kč), i) neoznačí místo podnikání, organizační složku (pokuta do 100 000 Kč), j) neprokáže původ zboží a materiálů kontrolnímu orgánu (pokuta do 1 000 000 Kč), k) ve věcech smluvního vztahu neidentifikuje účastníka, předmět, neeviduje účastníky nebo předmět, nebo nemá evidenci přístupnou v místě provozovny kde dochází k identifikaci a kde se toto zboží nachází (pokuta do 1 000 000 Kč). Za všechny tyto delikty lze také uložit pokutu v blokovém řízení ve výši 5000 Kč. Další výčet konkrétních deliktů právnických osob podnikatelů a podnikajících fyzických osob

je uveden v § 62 odst.1,2,3 ŽZ. V odstavci 4 jsou pak uvedeny příslušné pokuty, které se vztahují k různým deliktům a mohou být dány ve variantách do 10 000 Kč, do 20 000 Kč, do 50 000 Kč, do 100 000 Kč, do 1 000 000 Kč.⁷²

V poslední části týkající se jednotlivých správních deliktů jsou pak delikty spáchané právnickou osobou, kterých se dopouští v případě, že provozuje činnost, která je živností volnou, řemeslnou, vázanou, koncesovanou, bez příslušného povolení. V případě volné živnosti může být uložena pokuta ve výši do 500 000 Kč, v případě živností řemeslných, vázaných, pokuta do výše 750 000 Kč, a u živností koncesovaných pokuta do výše do 1 000 000 Kč. V případě porušení více těchto podmínek najednou se vede společné řízení a pokuta se ukládá ve výši dle nejpřísněji projednávaného deliktu.⁷³

Ve společných ustanoveních se pak dozvídáme o zániku odpovědnosti za správní delikt, kdo projednává delikty, kdo ukládá pokuty, vymáhá pokuty, jak se stanovuje výměra při ukládání pokut atd. Ustanovení týkající se zániku odpovědnosti stanovují možnost pro právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby vyhnout se odpovědnosti. Právnická nebo podnikající fyzická osoba za správní delikt neodpovídá, prokáže-li, že vynaložila veškeré úsilí k zabránění porušení své povinnosti. Dále zaniká odpovědnost za správní delikt v případě, že do 1 roku (subjektivní lhůta), resp. 3 let (objektivní lhůta), nebylo zahájeno řízení týkající se daného deliktu. V první stupni vždy projednávají správní delikty obecní živnostenské úřady. Při ukládání pokut je pak přihlíženo k zásadě přiměřenosti. Přihlíží se totiž k závažnosti deliktu, způsobu provedení, vzniklým následkům, okolnostem spáchání. Po uložení takové pokuty pak vybírá a vymáhá zaplacení orgán, který danou pokutu uložil. Příjmy z pokut jsou příjmy rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost ukládacího orgánu.⁷⁴

---

⁷² Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

⁷³ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

⁷⁴ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

4. Druhy živnostenského podnikání

Základní rozdělení živností je na *ohlašovací* a *koncesované*. Pro provozování jednotlivých živností je potřeba splnit určité podmínky, rysy, povinnosti. K dalšímu rozdělení už pak dochází v kategorii živností ohlašovacích. Do ohlašovacích patří *řemeslné, vázané, volné* živnosti.

Ještě před konkrétními informacemi, týkajícími se jednotlivých typů živností, je potřeba zmínit zvláštní podmínky pro provozování živnosti, které je potřeba u některých živností splnit. Mezi tyto zvláštní podmínky k provozování živnosti patří odborná či jiná způsobilost, je-li k provozování živnosti dle ŽZ vyžadována (u živnostní řemeslných, vázaných, koncesovaných). Takové prokázání odborné způsobilosti je spojeno s ohlášením živnosti nebo s podáním žádosti o koncesovanou živnost.⁷⁵ V případě, že dojde ke změně podmínek pro provozování živnosti až po vzniku živnostenského oprávnění, není potřeba prokazovat praxi u podnikatele, který danou živnost provozuje nebo u jeho zástupce, který svou činnost provozoval již před změnou podmínek. Nelze-li takovou odbornou nebo jinou způsobilost prokázat dokladem vydaným jedné fyzické osobě, lze ji prokázat dokladem vydaným podnikateli příslušným odborným orgánem v souladu se zvláštními předpisy. Odbornou praxí je dle živnostenského zákona míněn výkon činnosti, která náleží do oboru nebo příbuzného oboru živnosti, u které je tato odborná praxe vyžadována. Může jít tedy o výkon těchto činností osobou samostatně výdělečně činnou na základě oprávnění k podnikatelské činnosti, vedoucím organizační složky nebo podniku, odpovědným zástupcem při výkonu činnosti s obdobným předmětem s živností nebo osobu vykonávající samostatné odborné práce, které odpovídají oboru živnosti. Za činnosti, které jsou brány jako odborná praxe, jsou tedy považovány práce vykonávané i v pracovněprávním, služebním, členském nebo obdobném poměru. Odborná způsobilost může být dále předložena občanem České republiky i občanem členského státu EU dokladem o odborné kvalifikaci, který dokazuje výkon předmětné činnosti v jiném členském státě EU.⁷⁶ Důvodem takové úpravy je

⁷⁵ Věra Babšická, Živnostenský zákon s komentářem, 8 akt.vyd., BOVA POLYGON, Praha 2005

⁷⁶ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

možnost volného pohybu po celoevropském trhu. Kvalifikací totiž není míněno pouze vzdělání, ale i výkon určité činnosti, splnění určitých požadavků.⁷⁷

Tento doklad musí prokazovat, že vykonávala daná osoba činnost a) po dobu 6 po sobě jdoucích let a byla osobou samostatně výdělečně činnou nebo osobou ve vedoucím postavení, neukončila-li tuto činnost 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi, b) po dobu 3 po sobě jdoucích let a byla osobou samostatně výdělečně činnou nebo osobou ve vedoucím postavení v případě splnění podmínky, že má tato osoba doklad o dosažené kvalifikaci vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí příslušného členského státu a zároveň potvrzujícího minimálně tříleté vzdělání nebo přípravu, které ho připravovali na výkon předmětné činnosti v členském státě původu, c) další případ je rozdílný oproti b) pouze v době trvání prokazované činnosti, potřebné 4 roky a době, kterou doklad o dosažené kvalifikaci potvrzuje a jsou jí 2 roky, d) po dobu 3 po sobě jdoucích let, prokáže-li, že vykonávala předmětnou činnost v pracovněprávním vztahu alespoň po dobu 5 let a výkon činnosti nesmí být ukončen dříve než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi, e) po dobu 5 po sobě jdoucích let ve vedoucím postavení a z této doby měl alespoň 3 roky odbornou funkci s odpovědností minimálně za jedno oddělení podniku, má-li zároveň doklad o dosažené kvalifikaci vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí členského státu, které potvrzuje tříleté vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě, f) po dobu 5 po sobě jdoucích let u osob samostatně výdělečně činných a osob s vedoucím postavením, kdy nedošlo k ukončení činnosti před více než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi, g) po dobu 3 po sobě jdoucích let, v postavení osoby samostatně výdělečně činné a osoby ve vedoucím postavení, která vykonávala předmětnou činnost v pracovněprávním vztahu alespoň 5 let a nebyla-li činnost ukončena dříve než před 10 lety před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi, h) po dobu 5 po sobě jdoucích let v pracovněprávním vztahu, má-li tato osoba doklad, který prokazuje dosaženou kvalifikaci a byl vydán nebo uznán příslušným orgánem nebo institucí členského státu, potvrzuje-li tento doklad nejméně tříleté vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu, i) po

---

⁷⁷ <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/uznavani-odbornych-kvalifikaci-3946.html#!>

dobu 6 po sobě jdoucích let v pracovněprávním vztahu, má-li tato osoba doklad prokazující dosaženou kvalifikaci, který byl vydán nebo uznán příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzuje nejméně dvouleté vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují na výkon předmětné činnosti v členském státě původu, j) po dobu 3 po sobě jdoucích let jako osoba samostatně výdělečně činná či osoba ve vedoucím postavení a výkon této činnosti nesmí být ukončen dříve než dojde k ohlášení živnosti nebo podání žádosti o koncesi, k) po dobu 2 po sobě jdoucích let, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou či osobu ve vedoucím postavení, vlastní-li doklad o dosažené kvalifikaci, který vydal nebo uznal příslušný orgán nebo instituce členského státu a potvrzuje vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují na výkon předmětné činnosti v členském státě původu, l) po dobu minimálně 2 po sobě jdoucích let, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou nebo osobu v postavení vedoucího a prokáže-li činnost nejméně 3 roky v pracovněprávním vztahu a činnost nesmí být ukončena dříve než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi, m) po dobu minimálně 3 po sobě jdoucích let v pracovněprávním vztahu, vlastní-li doklad o dosažené kvalifikaci, který byl vydán nebo uznán příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzuje vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě.⁷⁸

Postup úřadů a profesních komor při uznávání odborné kvalifikace upravuje zákon o uznávání odborné kvalifikace č.18/2004 Sb. Při uznávání dle tohoto zákona tyto orgány mohou při své činnosti vyžadovat od příslušníka jiného členského státu splnění pouze těch podmínek, které vyžadují od občana ČR a zároveň se při své činnosti řídí veřejným zájmem a zájmy fyzických a právnických osob, které by mohly být porušeny, a které jsou regulací jednotlivých činností chráněny.⁷⁹ Povinností podnikatele, která se týká právě odborné způsobilosti, je zajistit činnost, kde je tato způsobilost vyžadována, pouze fyzickými osobami, které tuto způsobilost mají. Má také povinnost vést evidenci těchto osob a kopie o odborné způsobilosti uchovat alespoň po dobu 3 let od ukončení činnosti těchto osob. V případě porušení této povinnosti se jedná o správní delikt již zmíněný v předchozí kapitole.

---

⁷⁸ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

⁷⁹ Věra Babšická, Živnostenský zákon s komentářem, 8 akt. vyd., BOVA POLYGON, Praha 2005

4.1. Ohlašovací živnosti

A) Řemeslné živnosti

Přesný výčet těchto živností je uveden v příloze číslo 1 živnostenského zákona. V této příloze jsou tyto živnosti pak rozděleny do částí A, B, C. V části A nalezneme živnosti v oboru a) řeznictví, uzenářství, b) mlékárenství, c) pekařství, cukrářství, d) mlynářství, e) pivovarnictví, sladovnictví, f) zpracování kůží a kožešin, g) aplikace, výroba, opravy ortopedické obuvi, g) broušení a leptání skla, h) zpracování gumárenských směsí, i) zpracování kamene, j) slévárenství, modelářství, k) kovářství, podkovářství, l) obráběčství, m) zámečnictví, nástrojařství, n) galvanizérství, smaltérství, o) výroba, instalace, oprava elektronických zařízení a telekomunikačních zařízení, p) hodinářství, q) zlatnictví, klenotnictví, r) truhlářství, podlahářství, s) výroba a opravy hudebních nástrojů, t) opravy ostatních dopravních prostředků a pracovních strojů, u) zednictví, v) montáž, opravy, revize a zkoušky plynových, tlakových, zdvihacích zařízení, w) izolátérství, x) malířství, lakýrnictví, natěračství, pokrývačství, tesařství, klempířství, kamnářství, y) opravy silničních vozidel, z) holičství, kadeřnictví. Do bloku B pak patří živnosti a) barvení a chemická úprava textilií, b) čištění a praní textilií a oděvů, c) kominictví a do části C jsou zahrnuty činnosti jako a) hostinská činnost, b) kosmetické služby, c) pedikúra, manikúra. Rozlišení do tří bloků má účel i z hlediska stanovení odborné způsobilosti u českých občanů, ale i občanů jiných členských států při uznání odborné kvalifikace, kdy u bloku A musí prokazovat doklady stanovené ve zvláštních podmínkách pro provozování živnosti v § 7 odst. 5 písm. b), c) nebo e) ŽZ, u bloku B pak doklady stanovené v § 7 odst. 5 písm. b), c), f) nebo h), u bloku C doklady stanovené v § 7 odst. 5 písm. j), k), l) nebo m).⁸⁰

Pro výkon zemědělské činnosti je dále potřeba splnit odbornou způsobilost. Je vcelku široká možnost, jak tuto způsobilost prokázat od výučního listu, maturitního vysvědčení, až po vysokoškolský diplom. Tyto požadavky jsou tedy zaměřeny převážně na vzdělání a praxi v oboru. Délka praxe je pak závislá na dosaženém vzdělání. Způsobilost musí být tedy přímo prokázána u středoškolského vzdělání výučním listem nebo maturitním vysvědčením (v oboru

---

⁸⁰ Zákon č. 455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

činnosti) nebo dokladem o ukončení vyšší odborné školy, vysoké školy, nebo může jít o doklad o uznání odborné kvalifikace, doklady o získání všech odborných kvalifikací stanovených v Národní soustavě kvalifikací. Tyto doklady musí prokazovat vzdělání v příslušném oboru. Je však i možnost v případě, že osoba nemá vzdělání v příslušném oboru, aby svou kvalifikaci prokázala náhradním způsobem. Jde pak většinou o spojení vzdělání v obdobném oboru a délkou praxe. Jedná se tedy o spojení výučního listu, maturitního vysvědčení, dokladu o ukončení vyšší odborné školy v oborech obdobných a jednorozční praxe v příslušném oboru. V případě absolvování vysoké školy v obdobném oboru není praxe vyžadována. Mimo vzdělání v obdobném oboru pak připadají v úvahu jako náhrada dvě možnosti. Doklad o rekvalifikaci v příslušném oboru, vydaný akreditovaným zařízením nebo šestiletá praxe v příslušném oboru bez potřeby vzdělání.⁸¹

B) Vázané živnosti

Přesný výčet vázaných živnostní nalezneme v druhé příloze živnostenského zákona, kde nalezneme vedle přesného výčtu těchto živností i podmínky k jejich výkonu. Vzhledem k rozsáhlosti druhé přílohy, není možné zmínit všechny činnosti spadající pod živnosti vázané a podmínky pro jejich výkon. Pro představu do vázaných činností patří například činnost v oblasti geologických prací, zpracování tabáku a tabákových výrobků, výroba a zpracování paliv a maziv, výroba nebezpečných chemických látek, oční optika, projektová činnost ve výstavbě, činnost účetních poradců, činnost oceňování majetku (movitého, nemovitého, hmotného, nehmotného, finančního atd.), provádění dražeb dle zákona o veřejných dražbách, vodní záchranná služba, poskytování služeb v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, provozování autoškoly, psychologické poradenství, drezúra zvířat, provoz solárií, činnosti při porušování integrity kůže, masérské služby atd. Pro názorný příklad stanovených odborných podmínek pro jednotlivé typy vázaných živností se zde zaměřím na činnost účetních poradců, zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů, provozovatelů autoškoly. Podmínky pro činnost účetních poradců jsou alternativní, a) vysokoškolské vzdělání a 3 roky praxe v oboru, b) vyšší odborné vzdělání a 5 let

---

⁸¹ Věra Babšická, Živnostenský zákon s komentářem, 8 akt. vyd., BOVA POLYGON, Praha 2005

praxe v oboru, c) střední vzdělání s maturitou a 5 let praxe v oboru, d) osvědčení o rekvalifikaci v příslušné činnosti, které bylo vydáno akreditovaným zařízením a 5 let praxe v oboru. Pro zprostředkovatele spotřebitelských úvěrů jsou zákonem vyžadovány alternativní podmínky jako, a) středoškolské vzdělání s maturitou, b) 3 roky praxe v oboru, c) doklad o rekvalifikaci v příslušné činnosti, vydaný akreditovaným zařízením. U provozovatelů autoškoly pak platí podmínka vydaného profesního osvědčení příslušným krajským úřadem a 1 rok praxe v příslušném oboru. Vedle těchto dokladů a praxí stanovených u jednotlivých vázaných živností živnostenským zákonem, je možné tyto nahradit u občana ČR nebo občana jiného členského státu dokladem o uznání odborné kvalifikace uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace.⁸²

C) Volné živnosti

Vedle živností řemeslných, vázaných, koncesovaných, není potřeba u těchto živností splňovat žádné zvláštní podmínky (odbornou kvalifikaci, vzdělání, praxi). Toto se však nevztahuje na podmínky všeobecné dle §6 odst. 1 ŽZ. Ty musejí být splněny všechny u každé živnosti, tedy i u volné. Přesný výčet těchto volných živností je uveden v příloze číslo 4 živnostenského zákona. Jejich předmětem je výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona. V případě získání živnostenského oprávnění s tímto předmětem, může vykonávat tento držitel veškeré obory činnosti, které patří do tohoto předmětu. Patří sem zejména činnosti v oblasti *poskytování služeb* pro zemědělství, zahradnictví, rybníkářství, lesnictví, myslivost, rodinu, osobní hygienu, výroba obuvi, textilií, vlákniny, papíru, lepenky, skla, brusiv, stavebních hmot, kovových konstrukcí, koksu, surového dehtu, čalounických výrobků, her, hraček, sportovních potřeb, navigačních přístrojů, fotografických přístrojů, školních potřeb, kancelářských potřeb, provozování, *provozování* tělovýchovných zařízení, sportovních zařízení, kulturních zařízení, veletrhů, přehlídek, výstav, zábav, prodejních akcí, *činnost* překladatelská, tlumočnická, poradenská, konzultační, návrhářská, designérská, aranžérská.⁸³

---

⁸² Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

⁸³ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

4.2.Koncesované živnosti

Výčet živností, které spadají pod živnosti koncesované, jsou vyjádřeny v příloze číslo 3 živnostenského zákona. Oproti ohlašovacím živnostem vzniká oprávnění k provozování až nabytím právní moci rozhodnutí o koncesi (více v části práce týkající se živnostenské oprávnění, řízení o koncesi). Stejně tak jako u živností vázaných a řemeslných je potřeba prokázat odbornou způsobilost k jejímu výkonu. Odborná způsobilost pak může být také prokázána občanem ČR nebo občanem jiného členského státu pomocí dokladu o uznání odborné kvalifikace, který byl vydán uznávacím orgánem dle zákona o uznání odborné způsobilosti. V příloze číslo 3 živnostenského zákona tedy nacházíme výčet koncesovaných živností a podmínky pro jejich výkon. Kvůli obsáhlému výčtu jednotlivých typů a podmínek zde jsou uvedeny pouze příklady (přesná úprava v příloze č. 3 ŽZ).

Do koncesovaných živností patří tedy například výroba, úprava kvasného lihu, konzumního lihu, lihovin a ostatních alkoholických nápojů (s výjimkou piva, vína, medovin), lihu sufitového, lihu syntetického, dále vývoj, výroba, úprava, přeprava, nákup, prodej, půjčování, uschovávání, znehodnocování zbraní a střeliva, výbušnin, výroba a rozvod tepelné energie, vnitrozemská vodní doprava, provoz cestovní kanceláře, ostraha majetku a osob, vedení spisovny, služby soukromých detektivů, provozování střelnice atd. Jde tedy vždy o činnosti, které je potřeba státem hlídat a regulovat více než ostatní z důvodu ochrany veřejného bezpečí, zdraví, veřejného pořádku. Jsou tedy vyžadovány vedle všeobecných podmínek i výrazné odborné podmínky. Příkladem těchto podmínek je například u živnosti provádění pyrotechnického průzkumu potřeba dosažení věku 21 let a držba průkazu nebo oprávnění pyrotechnika bez rozlišení druhu pyrotechnického oprávnění. Živnostenský zákon pak často odkazuje na splnění podmínek dle jiného zákona. S tím se setkáváme například u koncesované živnosti provozování vnitrozemské vodní dopravy, kde ŽZ odkazuje na § 33a zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č.358/1999 Sb. Vedle jednotlivých typů živností a podmínek pro jejich výkon stanovuje živnostenský zákon v této příloze také orgán, který se vyjadřuje k žádosti o koncesi. Těmi jsou například ministerstvo zemědělství, ministerstvo průmyslu a obchodu, Český báňský úřad, Státní energetická inspekce atd. Podmínky nebo jejich změna pro výkon

koncesované živnosti, jsou tedy stanoveny buď živnostenským zákonem, nebo zákonem zvláštním.⁸⁴

Jak již bylo zmíněno tak oprávnění k výkonu koncesované živnosti vzniká až s nabytím právní moci rozhodnutí o koncesi. Tomuto rozhodnutí předchází fáze *řízení o koncesi*. Před rozhodnutí o koncesi musí být splněny náležitosti pro podání žádosti, musí dojít k projednání žádosti a na závěr pak k rozhodování o žádosti. Rozhodnutí v řízení však nemusí být vždy kladné. Jak v živnostech ohlašovacích, tak koncesovaných musí být v žádosti uvedeny náležitosti dle §45 ŽZ (u koncesovaných pak odst. 2, 3, 5) a §46 ŽZ. Jedná se tedy hlavně o uvedení ID žadatele, odpovědného zástupce, IČO, označení sídla, provozovny, výpis z trestního rejstříku, označení předmětu živnosti atd. Dále je vždy potřeba při podmínce odborné způsobilosti doložit doklady, které ji prokazují a jsou jimi u fyzické osoby doklad o odborné způsobilosti nebo doklad o odborné způsobilosti odpovědného zástupce a u právnické osoby doklad o odborné způsobilosti odpovědného zástupce. Je-li vyžadováno splnění podmínek dle zvláštního zákona, musí žadatel uvést všechny tyto podmínky, které jsou podstatné k projednání žádosti.

Žádost je pak podávána živnostenskému úřadu, který může při projednávání této žádosti požádat o stanovisko jiný orgán. Tento orgán pak musí zaujmout stanovisko do 30 dnů od dožádání a živnostenský úřad je tímto stanoviskem vázán. Rozhodnutí živnostenského úřadu pak může být zamítnutí (v případě nesplnění všeobecných nebo zvláštních podmínek) nebo povolí provozování této živnosti. Do 5 dnů od právní moci pak živnostenský úřad provede zápis do živnostenského rejstříku a vydá výpis podnikateli. Po rozhodnutí o koncesi pak vznikají i povinnosti pro žadatele, který se musí a) do 5 dnů přihlásit u příslušného správce daně, b) do 8 dnů přihlásit sebe a zaměstnance u příslušného správce sociálního zabezpečení, c) do 8 dnů přihlásit sebe a zaměstnance u příslušné zdravotní pojišťovny.⁸⁵ Živnostenský úřad v rozhodnutí může také stanovit přesné podmínky pro výkon živnosti podle §27 odst. 3 ŽZ. Po rozhodnutí platí pro živnostenský úřad také informační povinnost o vzniku, změně, zrušení,

---

⁸⁴ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

⁸⁵ <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Jak-to-tu-funguje/Podminky-podani-ohlaseni-zivnosti-a-zadosti-o-konc>

zastavení provozu živnosti příslušnému správci daně, orgánu sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovně.

Živnostenské oprávnění obecně

Po rozebrání jednotlivých typů živností je na čase vysvětlit pojem živnostenského oprávnění a jeho zániku. K živnostenskému oprávnění se dostáváme až nyní protože jsou u jednotlivých typů živností specifické odlišnosti. Obecně živnostenské oprávnění znamená možnost vykonávat určitý typ živnosti právnickým osobám, které se nezapisují do obchodního rejstříku nebo již zapsaných v obchodním rejstříku a fyzickým osobám dnem ohlášení (u živností ohlašovacích) nebo dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese (u živností koncesovaných. Prokazování živnostenského oprávnění je možné výpisem ze živnostenského rejstříku a do vydání takového výpisu prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy nebo pravomocným rozhodnutím o udělení koncese.

Vznikne-li živnostenské oprávnění osobě, která ještě nemá identifikační číslo, přidělí živnostenský úřad identifikační číslo poskytnuté správcem základního registru. Je třeba také říci, že živnostenské oprávnění může být využíváno pouze danou osobou a nemůže být přeneseno na osobu jinou, lze ho však provozovat pomocí odpovědného zástupce. Odpovědný zástupce je již zmíněn výše. Živnostenský úřad také může vydat výpisem potvrzení splnění podmínek zahraničním fyzickým osobám, které zde chtějí vykonávat činnost pomocí organizační složky svého podniku nebo zakladatelům, orgánům, osobám, které jsou oprávněny podat návrh na zápis české právnické osoby do obchodního nebo obdobného rejstříku, je-li prokázáno, že právnická osoba byla založena, nebo zahraničním právnickým osobám. Takové vydání výpisu startuje dobu pro podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku podle obchodního zákoníku. Těmto osobám pak vzniká živnostenské oprávnění zápisem do obchodního rejstříku nebo rejstříku obdobného. Nepodají-li tento návrh na zápis do 90 dnů od doručení výpisu nebo není návrhu vyhověno, rozhodne živnostenský úřad, že

žadatel podmínky pro provozování živnosti nesplnil. V případě koncese to pak zapíše do živnostenského rejstříku a do spisu.⁸⁶

Zánik živnostenského oprávnění

Živnostenský zákon přesně stanoví, při kterých skutečnostech zaniká živnostenské oprávnění. K zániku tedy dojde při a) smrti podnikatele (nedojde-li k pokračování v živnosti např. dědici, správce dědictví atd.), b) zánikem právnické osoby (nedojde-li k nástupnictví), c) uplynutí doby, pro kterou bylo živnostenské oprávnění vydáno (neplatí v případě, že živnostník oznámí, že hodlá v provozování živnosti pokračovat, nebo u koncesní živnosti na dobu určitou požádá o změnu koncese; zahraniční osoba pak musí doložit v případě podmínky pobytu na území ČR nové povolení k pobytu – je k tomu případně vyzvána živnostenským úřadem a je jí dána přiměřená lhůta nejméně do po dobu povolení pobytu), d) výmazem zahraniční osoby povinně zapsané v obchodním rejstříku nebo jejího předmětu z obchodního rejstříku, e) stanoví-li tak zvláštní právní předpis, f) rozhodnutí živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění, g) u právnických osob dle obchodního zákoníku dnem výmazu z obchodního rejstříku.

Zánik živnostenského povolení pak musí živnostenský úřad oznámit příslušným orgánům (§48, §55 odst. 2 ŽZ), kterými jsou například místně příslušný správce daně, ČSÚ, správa sociálního zabezpečení, ministerstvo vnitra, orgán příslušný k vydání stanoviska při řízení o koncesi. Jak již bylo zmíněno, tak jednou z možností zániku živnostenského oprávnění je zrušení živnostenského oprávnění živnostenským úřadem. Důvodem k takovému zrušení je dle zákona nesplnění všeobecných či zvláštních podmínek k provozování takové živnosti, dále jsou-li překážky ve výkonu živnosti, žádost podnikatele o zrušení, neprokázání důvodu užívání prostor. Jedná se tedy o rozhodnutí typu sankčního nebo na žádost. Takovým sankčním rozhodnutím může být na návrh orgánu státní správy pozastavení živnostenského oprávnění, jestliže podnikatel porušuje závažně podmínky stanovené u koncesní živnosti a rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění na návrh správy sociálního zabezpečení, jestliže neplní

---

⁸⁶ Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon

podnikatel závazky vůči státu a rozhodnutí o zrušení v případě, že podnikatel neoznámil přerušeni živnosti a nevykonává svou činnost pod dobu 4 let. Pozastavit činnost maximálně na dobu 1 roku může živnostenský úřad také v případě, kdy jsou v provozovně porušovány při výkonu živnosti předpisy nebo povinnosti stanovené živnostenským zákonem nebo zvláštním zákonem. V případě doručení žádosti podnikatele o zrušení, zruší živnostenský úřad živnost ke dni stanoveného podnikatelem (nejdříve ke dni doručení žádosti) nebo není-li podnikatelem tento termín stanoven, ke dni právní moci rozhodnutí o zrušení.⁸⁷

---

⁸⁷ Píkal, Šimák – Slabikář daně z příjmu fyzických osob, Aspi 2002

5. Příjmy a náklady živnostníka, právní úprava

Zjištění příjmů a výdajů je velmi důležité při zjišťování daňové povinnosti a povinnosti vůči orgánu sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovny. Příjmy živnostníka vyplývají z jeho podnikatelské aktivity dle příslušného živnostenského oprávnění. Výdaje jsou pak uplatňovány dvěma způsoby. První možností uplatňování výdajů je skladování veškerých dokladů a vedení evidence neb účetnictví o nich. Jde pak o výdaje, které jsou prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění, udržení příjmů. Pokud však nedojde k jejím prokázáním, správce daně tyto výdaje z výdajů v rámci daňového řízení vyloučí. Pokud jsou pak výdaje prokazované používané zčásti i na soukromé účely, je potřeba je pro daňové účely patřičně zkrátit. Příklady takových výdajů nalezneme přímo v ustanovení zákona o daních z příjmu v §24.

Druhou variantou je dle zákona o daních z příjmu možnost využití paušálních výdajů ve výši dle různých druhů živností (§ 7 odst. 7 ZDP). Paušální výdaje ve výši 80 % mohou být uplatněny na příjmy plynoucí z řemeslných živností. Výdaje ve výši 60% u živností, které nespádají do živností řemeslných. V případě uplatnění výdajů paušálem se má za to, že se jedná v paušálních výdajích o veškeré výdaje, které jsou prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění, udržení příjmů a nemůže proto uplatňovat výdaje jiné. Stejně tak platí, že uplatní-li živnostník výdaje procentem z příjmu v řádném daňovém přiznání, nemůže v dodatečném daňovém přiznání uplatňovat výdaje prokazané. V případě, že vykonává v rámci §7 ŽZ živnostník více činností, nemůže své výdaje uplatňovat různými způsoby, ale pouze jedním. Takovému živnostníkovi je v případě využití paušálních výdajů stanovena povinnost vést záznamy o příjmech a evidenci o pohledávkách vzniklých v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatně výdělečnou činností.⁸⁸ Pokud uplatňuje podnikatel výdaje paušálním způsobem nebo skutečným způsobem, tak je jedno jestli vede daňovou evidenci nebo účetnictví.

Zákon č. 500/2012 přináší řadu změn v oblasti daní v rámci snižování schodku veřejného rozpočtu a samozřejmě se dotýká i paušálních výdajů živnostníků. Nedošlo zde sice k ustanovení horních limitů (jako např. u příjmů

---

⁸⁸ zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.

z pronájmu na výši 600 000 Kč) ale vztahují se na živnostníky omezení uplatnění slev na dani na dítě a na manžela/manželku. Toto omezení se nevztahuje na živnostníky, jejichž celkový základ daně tvoří více jak z 50% příjmy, u kterých nedochází k uplatnění výdajových paušálů (například příjem ze zaměstnání).

Evidence nákladů a příjmů

Jsou dvě možnosti evidence svých příjmů a výdajů, závazků, pohledávek. Jedná se o účetnictví a daňovou evidenci. Dříve bylo účetnictví rozděleno na podvojně a jednoduché. Později však bylo v roce 2004 účetnictví jednoduché přeměněno v daňovou evidenci. Účetnictví je dnes stále upraveno zákonem o účetnictví (zákon č.563/1991 Sb.) a daňová evidence zákonem o daních z příjmů (zákon č.586/1992 Sb.). U živnostníků není vždy potřeba vést účetnictví, ale přesto může být i jimi vedeno ať už dobrovolně či povinně. Zákon o účetnictví přesně vymezuje podmínky pro vedení účetnictví. Dobrovolně může být vedeno v případě, že je to rozhodnutí živnostníka. Povinnost vést *účetnictví* je pak naopak v případě, že je a) fyzická osoba jako podnikatel zapsána v obchodním rejstříku, b) fyzická osoba, jejíž obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty (včetně plnění osvobození od této daně, jež nejsou součástí obratu) v rámci jeho podnikatelské činnosti přesáhl za předcházející kalendářní rok 25 000 000 Kč. Tyto fyzické osoby pak mají povinnost vést účetnictví o nákladech, výdajích, závazcích, pohledávkách, majetku atd. Povinnost vést účetnictví fyzickým osobám, pak může být uložena zvláštním právním předpisem nebo účastníkům sdružení bez právní subjektivity, kde alespoň jeden člen splňuje podmínku pro povinnost vedení účetnictví.

Při vedení účetnictví je potřeba evidovat veškeré příjmy, výdaje, pomocí způsobem, který zaručuje správnost (účetnictví neodporuje žádným právním předpisům), úplnost (musí být zaúčtovány veškeré účetní případy v účetních knihách v daném období, které jsou ukládány zákonem), průkaznost (jsou-li záznamy průkazné a účetní jednotka provedla inventarizaci), srozumitelnost (jedi-li spolehlivě jednotlivě nebo v souvislostech určit obsah účetních případů, záznamů, vazba mezi účetním záznamem vzniklým seskupením a dílčími účetními záznamy v případech §33 odst. 5 ZoÚ), přehlednost, trvalost účetních záznamů (účetnictví vedeno způsobem, který zaručuje trvalost účetních záznamů,

kdy účetní závěrka výroční zpráva se uschovávají po dobu 10 let, účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, účtový rozvrh, inventurní soustava po dobu 5 let).⁸⁹ Ke každému příjmu nebo výdaji je nutné vést přímo účetní doklady, kde musí být označen: a) druh dokladu, b) obsah účetního případu, c) účastníci účetního případu, d) finanční částka vyjádřená v množství a ceně za jednu měrnou jednotku, e) okamžik vyhotovení dokladu, f) okamžik uskutečnění účetního případu.⁹⁰ Náklady a příjmy jsou také zaváděny do účetních knih pomocí účetních zápisů. Přesné náklady, které se evidují do účtového rozvrhu (jsou povinni podnikatelé sestavit na základě účtové osnovy a postupně ho doplňovat), jsou uvedeny v účetní osnově v účtové třídě 5, výnos (příjmy) pak v účtové třídě 6.⁹¹

Druhým způsobem, nejsou-li splněny podmínky pro vedení účetnictví, jak vést evidenci o příjmech a výdajích, majetku a závazcích podnikatele, je pomocí *daňové evidence* upravené zákonem o daních z příjmu. Tuto daňovou evidenci je poplatník povinen uchovat minimálně po dobu, dokud neskončí lhůta pro vyměření daně za dané zdaňovací období. Oproti podvojnému účetnictví je tato metoda evidence pro podnikatele jednodušší jak časově, tak v oblasti informací. Je třeba říci, že zákon stanovuje pouze obsah daňové evidence a nikoliv formu a přesný způsob. Jde o to, aby byl podnikatel schopen prokázat správci daně stav svých závazků, majetku, příjmů, výdajů. Přesto v zákoně o daních z příjmu nenalezneme přímo obsahové vymezení, ale odkaz na zvláštní předpisy o účetnictví.⁹²

---

⁸⁹ Zákon o účetnictví – zákon č.563/1991 Sb.

⁹⁰ Zákon o účetnictví č.563/1991 Sb.

⁹¹ Zákon o účetnictví č.563/1991 Sb.

⁹² www.podnikatel.cz/clanky/danova-evidence-nebo-ucetnictvi/

6. Sociální a zdravotní pojištění živnostníka, právní úprava

Vedle daňového přiznání, má živnostník povinnost do konce dubna následujícího roku po zdaňovacím období vypracovat a odevzdat i přehledy příjmů pro účely sociálního a zdravotního pojištění (v případě odkladu daňového přiznání do konce července). Obecně je podmínka na podání stanovena jako povinnost podat přehledy do maximálně do jednoho měsíce po povinnosti podat daňové přiznání. Placením těchto dávek se živnostník podílí na zajištění zdravotních a sociálních služeb ve státu.

Dle zákona o sociálním zabezpečení dochází z dávek sociálního pojištění k úhradě životních potřeb občanů v případě, že nemají tyto potřeby dostatečně zabezpečeny příjmy z pracovní činnosti, dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popřípadě jinými příjmy a jiným osobám, které mají zdravotní potíže, jsou staří, nebo nemohou bez pomoci překonat obtížnou životní situaci nebo nepříznivé životní poměry. Dochází pak k vyplácení jak peněžitých, tak věcných dávek. Dále jsou zákonem o sociálním zabezpečení upraveny přesné podmínky pro vznik nároku na dávku, výplata dávek, změna výše dávek, stanovení výše dávek, zánik nároku na dávku atd.⁹³ Finančně správní institucí, která vykonává působnost v oblasti sociálního zabezpečení (důchodové a nemocenské pojištění) je Česká správa sociálního zabezpečení, jejíž kompetence jsou upraveny zákonem č.582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem jsou v §5 odst. 1 stanoveny přesné úkoly této instituce. Patří sem zejména rozhodování o dávkách důchodového pojištění, o povinnosti občana vrátit dávku důchodového pojištění poskytnuté neprávem, o povinnosti organizace nahradit neprávem vyplacené částky na důchodové pojištění, o odvolání proti rozhodnutí okresní správy sociálního zabezpečení, o odstranění tvrdostí, vybírá pojistné na sociální zabezpečení, řídí a kontroluje činnost okresních správ sociálního zabezpečení, vydává tiskopisy dle zákona, jedná před soudem ve věcech řízení týkajícího se sociálního zabezpečení. Organizace Správy sociálního zabezpečení je tvořena ústředím ČSSZ, regionálními pracovišti ČSSZ, okresní správou sociálního zabezpečení, Pražskou správou sociálního zabezpečení a Městskou správou

---

⁹³ Zákon o sociálním zabezpečení č. 100/1988 Sb..

sociálního zabezpečení v Brně. Každá taková organizační složka má pak svého ředitele, Pražská a Brněnská pak svého vedoucího. Na stránkách ČSSZ můžeme také najít poslání této instituce, které zní: „ČSSZ je moderní úřad, nositel sociálního pojištění, jenž efektivně funguje způsobem, který odpovídá moderním technologiím informační společnosti třetího tisíciletí a je prodchnut výlučnou orientací na vytvoření maximální hodnoty pro klienta, a tím dosažení co nejvyššího splnění jeho očekávání a co nejvyšší míry jeho spokojenosti.“⁹⁴ Oproti ČSSZ mají nestarosti výběr veřejného zdravotního pojištění Veřejné zdravotní pojišťovny, kterých je v ČR v současnosti 7 a používají mimo označení názvu také označení číselné (největší je Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR – číslo 111). Právě těmto pojišťovnám je podáván přehled příjmů a výdajů živnostníka (OSVČ) a tyto pojišťovny pak zajišťují výplatu zdravotních dávek dle zákona o veřejném zdravotním pojištění. Patří sem zejména dávky na léčebnou péči (ambulantní i ústavní), pohotovostní a záchrannou službu, preventivní péči, lázeňskou péči atd. V zákoně o veřejném zdravotním pojištění pak nalezneme přesný výčet dávek a to jak pozitivní §13,14, tak negativní §15. Obecně se jedná o dávky, které slouží k zachování nebo zlepšení zdravotního stavu dané osoby. Dále jsou v tomto zákoně upraveny přesné podmínky pro výběr pojistného, výplaty dávek, placení pojistného atd. Každý má také právo na výběr příslušné zdravotní pojišťovny a proto je zákonem dána možnost změny pojišťovny jednou za kalendářní rok vždy k 1. dni kalendářního čtvrtletí.⁹⁵

Sazby sociální a zdravotního pojištění živnostníka, postup výpočtu, splatnost

Odvody na *sociální pojištění* jsou ve výši 29,2 % z vyměřovacího základu České správě sociálního zabezpečení, která tuto platbu rozděluje na další části (v případě, že se živnostník rozhodne o využití nové možnosti dobrovolného důchodového spoření do penzijní společnosti, bude jeho sazba 26,2 % - bude si odvádět 3% do penzijní společnosti + 2% navíc z vlastního příjmu). Část z platby jde na nemocenské pojištění (pokud se dobrovolně OSVČ přihlásí tak ve výši 2,3%), část na důchodové pojištění ve výši 28% a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti ve výši 1,2%. Pokud má živnostník nižší vyměřovací základ než je minimální, platí sociální pojištění z vyměřovacího základu minimálního. Pokud

⁹⁴ www.cssz.cz/cz/o-cssz/profil-organizace/

⁹⁵ Zákon o veřejném zdravotním pojištění č.48/1997 Sb.

má naopak vyšší než vyměřovací základ maximální, platí z maximálního. *Vyměřovací základ* je stanoven jako 50 % daňového základu (příjmy – výdaje živnostníka). Minimální je pak stanoven na výši, pro živnostníky na hlavní pracovní činnost na 77 652 Kč, pro živnostníky na vedlejší činnost na 31 065 Kč. Maximálním měsíčním vyměřovacím základem je částka 103 536 Kč (1 242 432 Kč/rok). Pro živnostníky je dále dána povinnost (s výjimkami) platit zálohy na sociální pojištění, které pak jsou odečteny při stanovení platební povinnosti živnostníka při podání přehledu. Výše takových záloh je stanovena dle vyměřovacího základu živnostníka za minulé účetní období (pokud není pod minimálním nebo nad maximálním vyměřovacím základem). Zálohy jsou pak stanoveny jako 29,2% z měsíčního vyměřovacího základu živnostníka (případně minimálního vyměřovacího základu – výše minimální zálohy: 1890 Kč, maximálního vyměřovacího základu – výše maximální zálohy: 30 233 Kč). Pro vedlejší činnost živnostníků jsou pak zálohy stanoveny minimálně z ročního vyměřovacího základu 30 233 Kč na výši 756 Kč měsíčně. V případě že živnostníci na vedlejší činnost nebudou přesahovat zisk ve výši 62 122 Kč za rok, nemusí platit v dalším roce zálohy vůbec.⁹⁶ Činnost živnostníka je vedlejší, pokud splňuje zákonné důvody a těmi jsou: a) v předešlém roce byl v zaměstnaneckém vztahu účastníkem nemocenského pojištění – vyžadováno potvrzení od mzdové účetní na přílohu přehledu), b) přiznání starobního důchod, c) vznikl mu nárok na invalidní důchod, d) vznikl mu nárok na rodičovský příspěvek, mateřskou nebo nemocenskou kvůli těhotenství a porodu z nemocenského pojištění zaměstnanců, e) vykonává osobní péči o dítě pod 10 let, závislé na péči jiné osoby ve stupni I-IV, pokud je osobou blízkou nebo žije ve společné domácnosti, f) vznikl mu nárok na příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, g) výkon vojenské nebo civilní služby v ozbrojených složkách ČR, pokud není voják z povolání, h) jedná se o nezaopatřené dítě do 26 let, které se připravuje soustavně na budoucí povolání. Oznámení takových podmínek je vždy písemné a je i povinností živnostníka oznámit zánik těchto podmínek (výjimka v případě přístupu instituce k těmto informacím – nemusíme dokládat). Zálohy jsou splatné vždy od 1-20 dne následujícího měsíce a jsou při zaplacení považovány za zálohovou platbu za předchozí kalendářní měsíc. Z dávky, která jde na důchodové pojištění, se hradí

---

⁹⁶ www.penize.cz/zivnosti/246198-osvc-2013-minimalni-zalohy-na-socialni-a-zdravotni-pojisteni-rostou

důchody aktuálním důchodcům, z dávky, která je příspěvkem na státní politiku zaměstnanosti se hradí náklady vzniklé při podpoře produktivní zaměstnanosti, která je cílem hospodářské a sociální politiky. Z dobrovolného nemocenského pojištění jsou pak hrazeny nemocenské dávky a peněžitá pomoc v mateřství.⁹⁷

Plátcem pojistného je tedy živnostník dle § 5 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění a povinnost platit pojistné vzniká živnostníkům zahájením své samostatné výdělečné činnosti. Platba na zdravotní pojištění pak není na rozdíl od sociálního pojištění rozdělena na více částí, ale jde celkově na účely stanovené v zákoně o veřejném zdravotním pojištění (např. na ambulantní péči). Sazba pro zdravotní pojištění je stanovena na 13,5% z vyměřovacího základu, kterým je stejně jako u sociálního pojištění rozdíl mezi příjmy a výdaji (paušální nebo skutečné vynaložené k udržení, zajištění, dosažení svých příjmů).⁹⁸ Minimálním vyměřovacím základem je stanoven na výši 12 942 Kč z čehož můžeme odvodit minimální zálohu ve výši 1748 Kč měsíčně. Maximální roční vyměřovací základ není pro rok 2013 stanoven vůbec. (v roce 2012 byl stanoven roční ve výši 1 809 864 Kč). Pro živnostníky s vysokými příjmy to tedy znamená výrazné zesílení odvodů na zdravotní pojištění. Maximální výše zálohy tedy není stanovena.⁹⁹ Výše minimální zálohy vychází z minimálního vyměřovacího základu, který je vypočítán (koeficientem 1,0315 x částka stanovená vyhláškou na 25 093 Kč) / 2. Je potřeba opět říci, že ne každý živnostník má povinnost tyto zálohy platit. Pokud se jedná o vedlejšího OSVČ, pak tyto zálohy platit nemusí a zaplatí zdravotní pojištění ve skutečné výši dle podaného přehledu o příjmech a výdajích na zdravotní pojišťovnu. Za vedlejší živnostníky jsou považovány dle §7 zákona o veřejném zdravotním pojištění a) nezaopatřené děti, b) poživatelé důchodů, c) ženy na mateřské nebo rodičovské dovolené a osoby pobírající peněžitou pomoc v mateřství, d) příjemci rodičovských příspěvků, e) uchazeči o zaměstnání, f) osoby závislé na péči jiné osoby ve II. stupni nebo III. stupni anebo IV. stupni, g) osoby celodenně, osobně a řádně pečující alespoň o jedno dítě do 7 let věku nebo nejméně o dvě děti do 15 let věku, h) osoby, které jsou invalidní ve třetím stupni nebo, které dosáhly věku pro přiznání starobního důchodu, avšak

---

⁹⁷ www.jakpodnikat.cz/zalohy-na-socialni-pojisteni.php

⁹⁸ Zákon o veřejném zdravotním pojištění č. 48/1997 Sb.

⁹⁹ www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/zdravotni-pojisteni-osvc/vymerovaci-zaklad/ 100

nesplňují další podmínky pro výplatu invalidního nebo starobního důchodu. Za tyto osoby pak hradí pojistné stát. Tyto osoby nemusejí hradit pojistné v prvním roce podnikání, v dalších letech pak platí zálohy dle podaného přehledu za minulé období. Za vedlejšího živnostníka je pak považována i osoba, která je v zaměstnaneckém poměru a je mu vyplácena mzda alespoň ve výši minimální mzdy.¹⁰⁰ Splatnost doplatku nebo zdravotního pojištění celého (u vedlejších živnostníků) je dána na 8 dní po podání přehledu na zdravotní pojišťovnu. Zálohy jsou pak placeny od 1. do 8. dne v měsíci za měsíci předešlý.

---

¹⁰⁰ www.podnikatel.cz/clanky/jak-se-zmeni-zdravotni-pojisteni-osvc-v-roce-2013/

7. Daň živnostníka, právní úprava

Jak již bylo výše stanoveno, tak daň z příjmu živnostníka patří dle právní úpravy (§1 ZDP) do daní z příjmu fyzických osob a to konkrétně do příjmů z podnikání dle §3 odst. 1 písm. b). Přímo s pojmem příjmu ze živnostní se dle zákona o daních z příjmu setkáváme v §7 odst.1 písm. b).

Na poplatníka daně z příjmu fyzických osob dle §39 ZDP, a tedy i živnostníka se vztahuje povinnost podat přihlášku k registraci u příslušného správce daně. Tuto povinnost má živnostník, který je poplatníkem dle §2 odst. 2 ZDP do 15 dnů ode dne, kdy *započal vykonávat* živnostenské podnikání nebo ode dne, kdy *přijal příjem* z živnostenského podnikání. Tyto podmínky se vztahují i na poplatníka dle §2 odst. 3 ZDP, který *přijal příjem* nebo *započal vykonávat* podnikání na území České republiky. V případě tohoto poplatníka (§2 odst. 3 ZDP) pak existuje povinnost podat ve stejné lhůtě registraci k dani ode dne vzniku stálé provozovny na území ČR nebo ode dne kdy získal povolení (oprávnění) podnikat od českého orgánu veřejné moci. Takový živnostník však nemusí podávat přihlášení k dani v případě, že se jedná o příjmy, které jsou dle ZDP od daně osvobozeny, jsou placeny srážkovou daní nebo nejsou vůbec předmětem daně.

Postup při stanovení daně z příjmu živnostníka

Při stanovení daně z příjmu je potřeba, aby živnostník napřed zjistil veškeré příjmy, které mu plynou z provozování jeho živnosti a výdaje ať už paušální či skutečné (viz. výše: příjmy a náklady živnostníka). Je to potřeba, aby byl schopen živnostník stanovit svůj *základ daně* (§23 ZDP), který je tvořen rozdílem mezi příjmy a daňově uznatelnými výdaji. Při stanovení takového základu daně se vychází buď z daňové evidence, nebo účetnictví vedeného živnostníkem.

Nesmíme také zapomínat na příjmy, které se do základu daně nezahrnují. Těmi jsou příjmy osvobozené od daně (§10 odst. 3 ZDP), příjmy, které nejsou předmětem daně (3 odst. 4 ZDP), příjmy zdaněné zvláštní sazbou (§36 ZDP). Po zjištění základu daně dochází k jeho úpravě pomocí *odečitatelných položek* (§ 34 ZDP) a pomocí odečtení *nezdanitelné části základu daně* (§15 ZDP). Jedná se například o a) dary (min. 1000 Kč, max. 10% základu daně), b) úroky z úvěru ze

stavebního spoření nebo hypotečního úvěru ve výši max. 300 000 Kč na domácnost, c) platba na penzijní připojištění v roce 2012, a to částku zaplacenou od 6 000 Kč – 18 000 Kč za rok, d) členské příspěvky odborové organizaci maximálně 3000 Kč, e) pojistné na životní soukromé pojištění (nesmí jít o platbu na úrazové, nemocenské připojištění) do výše 12 000 Kč za rok, f) ztráta z podnikání vzniklá v předešlých 5 letech, g) 100% výdajů na výuku a výzkum. Další možnosti úpravy základu daně nalezneme právě v §15 a §34 ZDP.¹⁰¹ Po úpravě základu daně dochází k výpočtu daně pomocí *sazby daně*. Ta je poté stanovena jako 15 % ze základu daně sníženého o nezdanitelné části základu daně a sníženého o odečitatelné položky a zaokrouhleného na celá 100 Kč dolů. Od takto zjištěné výše daně pak dochází k úpravě této daně o tzv. *slevy na dani*. Ty jsou konkrétně upraveny v §35 ZDP, konkrétně u živnostníka v §35ba ZDP . Jedná se především o základní slevu na poplatníka, která je stanovena na výši 24 840 Kč (bez ohledu jestli vykonával živnostník činnost celý rok nebo jen jeho část). Dalšími možnými slevami jsou sleva na dítě (ve výši 13 404 Kč za každé nezletilé dítě nebo je mu do 26 let a připravuje se soustavně na budoucí povolání. Přihlíží se k době trvání důvodu v roce a stanovuje se pomocí 1/12 za každý měsíc trvání důvodu), sleva daně na manžela nebo manželku (ve výši 24 840 Kč, má-li manžel/ka ZTP průkaz tak se jedná o částku dvojnásobnou. Podmínkou je žití ve společné domácnosti a podmínka, že příjem manžela/ky nepřesáhl za předchozí rok 68 000 Kč – do příjmů manželky se nezahrnují negativně vymezené příjmy v §35 ba odst. 1 písm. b) ZDP), sleva na studenta (ve výši 4020 Kč do věku živnostníka 26 let, pokud studuje na státem uznané škole, u prezenčního a doktorského studia je navýšen věk na 28 let. Uplatňuje se pomocí 1/12 za každý měsíc studia v předchozím roce) atd. Částky slev se zaokrouhlují vždy na celé Kč dolů. Uplatnění slev může být až ve výši daňové povinnosti živnostníka. Pokud je výše slev vyšší než daňová povinnost, dochází ke vzniku *daňového bonusu*, který může být uplatněn v dalších letech při stanovení daně (je-li minimálně 100 Kč, maximálně do výše 60 300 Kč).¹⁰² Vedle zaplacení daně najednou po podání daňového priznání je však dána i povinnost platit zálohy na daň z příjmu živnostníka. Tuto povinnost nemá živnostník v prvním roce svého podnikání. Od

---

¹⁰¹ www.jakpodnikat.cz/odcitatelne-polozky.php

¹⁰² zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.

dalších let má povinnost platit zálohy na daň z příjmu, pokud jeho daň z příjmu byla vyšší než 30 000 Kč. Zálohy jsou klasicky placeny pololetně v případě, že platil živnostník daň ve výši 30 000 Kč – 150 000 Kč a to k datům 15.6 a 15.12, a to každou ve výši 40 % předchozí placené daně. V případě, že živnostník platil daň vyšší než 150 000 Kč, platí zálohy čtvrtletně ve výši ¼ daně ke dni 15.3, 15.6, 15.9, 15.12. Pokud má však živnostník ještě příjmy ze závislé činnosti (ze kterých má zaměstnavatel povinnost srazit zálohy) vyšší než 50% celkového základu daně ze živnosti, zálohy platit nemusí. Pokud tyto příjmy činí méně než 15 % základu ze živnosti, platit musí zálohy klasicky. V případě že jsou příjmy ze závislé činnosti ve výši 15-50% základu daně ze živnosti, platí zálohy v poloviční výši než klasicky.¹⁰³

Od roku 2013 dochází v zákoně o daních z příjmu k zavedení §16a. Tento paragraf nabývá účinnosti od roku 2013 a účinnosti pozbývá 1.1.2016. Na tuto dobu dochází k zavedení *solidárního zvýšení daně*. Sazba této daně je stanovena ve výši 7% a vztahuje se na osoby, jejichž součet příjmů dle §6 ZDP a §7 ZDP zahrnutých do dílčího základu daně v příslušném zdaňovacím období, je vyšší než 48 násobek průměrné mzdy, která je stanovena příslušným zákonem upravujícím pojistné na sociální zabezpečení. 7% navíc k 15% dani se pak platí z kladného rozdílu mezi součtem příjmů a 48 násobkem průměrné mzdy (z tohoto kladného rozdílu tedy dochází k odvodu daně ve výši 22%).

Daňové přiznání, podání, splatnost daně

K zaznamenání všech těchto kroků slouží předtištěný formulář Ministerstva financí nazývaný daňové přiznání. Termín pro odevzdání daňového přiznání je stanoven na dobu tří měsíců po uběhnutí zdaňovacího období a v případě využití daňového poradce je doba pro odevzdání prodloužena o další tři měsíce (§136 Daňového řádu). Formulář daňového přiznání včetně příloh je odevzdáván finančnímu úřadu. Do těchto dat je také potřeba daň zaplatit. Daň je pak placena v pořadí a) nedoplatky na daní a splatná daň, b) nedoplatky na příslušenství daně, c) vymáhané nedoplatky na daní, d) vymáhané nedoplatky na příslušenství daně. V případě placení přes bankovní účet se za zaplacení považuje den, kdy přijde částka na účet finančního úřadu. Způsoby placení daně jsou

---

¹⁰³ <http://www.jakpodnikat.cz/zalohy-dan-z-prijmu.php>

stanoveny v §163 Daňového řádu. Podmínky pro povinnost sestavení daňového přiznání jsou a) příjem z podnikání je vyšší než 15 000 Kč, b) má-li živnostník příjem ze zaměstnání a jeho příjem ze živnosti je nad výši 6 000 Kč za rok, c) jedná-li se o důchodce, studenta, matku na mateřské dovolené a výše příjmu těchto osob ze živnosti přesahuje 15 000 Kč za rok, d) vykazování ztráty.¹⁰⁴

V případě, že živnostník udělá chybu v daňovém přiznání, má možnost podat do doby uplynutí lhůty pro podání daňového přiznání daňové přiznání opravné (§138 Daňového řádu), které způsobuje zánik účinku daňového přiznání podaného před tímto. Další možností v případě chybného daňového přiznání je podání daňového přiznání dodatečného dle §141 Daňového řádu. Toto daňové přiznání může být podáno v případě, že zjistí daňový subjekt, že měla být daňová povinnost vyšší či nižší a podat ho a zaplatit rozdíl do konce měsíce následujícího po měsíci, kdy danou vadu zjistil. Daň, která je stanovena jak v řádném, opravném, dodatečném daňovém přiznání musí být zaokrouhlena na celé stokoruny nahoru. Vedle podání daňového přiznání existuje ještě jiná možnost dle daňového řádu, jak stanovit daň. Je jí tzv. stanovení daně upravené v §147,148 Daňového řádu. Jedná se o stanovení daně správcem daně v nalézacím řízení platebním výměrem, dodatečným platebním výměrem nebo hromadným předpisným seznamem. Toto rozhodnutí nemusí správce daně odůvodňovat. Musí ho však vydat maximálně do 3 let od uplynutí lhůty pro podání daňového přiznání, kterého se týká. Tato doba 3 let může být prodloužena o 1 rok v případě podmínek stanovených v §148 odst. 2 Daňového řádu.¹⁰⁵

Praktický příklad daně z příjmu, zdravotního a sociálního pojištění živnostníka

V této části diplomové práce se již podíváme na konkrétní příklad z praxe, na kterém bude jednodušší si danou problematiku objasnit.

Zadání: Jméno: Václav Kropáček, věk: 38 let, stav: *ženatý* (manželka 35 let, v zaměstnání příjem 20 000 Kč čistého, 2 *děti*: Karolina 12 let - studentka a David 22 let – student, typ živnosti: volná živnost neuvedená v přílohách 1 až 3 ŽZ konkrétně *zprostředkování obchodu a služeb*. Pan Kropáček si také celý rok 2012

¹⁰⁴ <http://www.penize.cz/dan-z-prijmu/247887-danove-priznani-2013-dan-z-prijmu-fyzickych-osob-dil-prvni-kdo-se-musi-priznat>

¹⁰⁵ Daňový řád, zákon č.280/2009

platil 1000 Kč měsíčně na *penzijní připojištění* a splácel *hypoteční úvěr*, jehož úroky byly v hodnotě 30 000 Kč.

Příjem ze živnosti za rok 2012: 600 000 Kč

Výdaje, které splňují podmínku daňově uznatelných: 150 000 Kč

Výpočet daně:

- 1) Stanovení *základu daně*, pan Václav se raději rozhodl využít výdaje stanovené paušálně, protože 60% je více než 150 000 Kč. $60\% \text{ z } 600\,000 = 360\,000$ výdaje

$$\text{Základ daně} = 600\,000 \text{ Kč} - 360\,000 \text{ Kč} = 240\,000 \text{ Kč}$$

- 2) Od základu daně nyní *odečte* pan Kropáček odečitatelné položky ve výši 6000 Kč za penzijní připojištění a ve výši 30 000 Kč za úroky z hypotečního úvěru. $240\,000 \text{ Kč} - 6000 \text{ Kč} - 30\,000 \text{ Kč} = 204\,000 \text{ Kč}$ (musí být vždy zaokrouhlena na celá 100 Kč dolů)

- 3) Nyní bude vypočtena daň před slevami ve výši 15 %

$$15\% \text{ z } 204\,000 \text{ Kč} = 30\,600 \text{ Kč}$$

- 4) Od daně dále pan Kropáček odečte slevy na dani, na které má nárok
Má nárok na slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč, dále na slevu za 1 nezletilé dítě a jedno nezaopatřené dítě ve výši $2 \times 4020 = 8040$ Kč, na manželku slevu nemá kvůli nesplnění zákonné podmínky u manželky (příjem manželky za rok 2012 nad 68 000 Kč)

$$30\,600 \text{ Kč} - 24\,840 \text{ Kč} - 8040 \text{ Kč} = - 2280 \text{ Kč}$$

Pan Kropáček tedy nemusí platit **daň žádnou** a v příštím roce může uplatnit *daňový bonus* ve výši 2 280 Kč.

Výpočet zdravotního a sociálního pojištění

- 1) Vyměřovacím základem je pro zdravotní i sociální pojištění 50% z upraveného základu daně. $50\% \text{ z } 204\,000 \text{ Kč} = 102\,000 \text{ Kč}$ (musí si dávat pozor, zda-li není pod minimálními vyměřovacími základy nebo nad maximálními – v tomto případě je u zdravotního)

U zdravotního pojištění tak musí pan Kropáček použít minimální měsíční vyměřovací základ ve výši 12 942 Kč a vyměřovací základ pro

sociální pojištění si ponechá svůj ve výši 8 500 Kč (minimální měsíční je 6471 Kč)

2) Zdravotní pojištění je 13,5% z 12 942 Kč = **1748 Kč**

Sociální pojištění je 29,2% z 8 500 Kč = **2482 Kč**

Od dalšího roku *není* pan Kropáček povinen platit žádné zálohy na daň z příjmu. Na zdravotní pojištění pak musí hradit zálohy ve výši 1748 Kč měsíčně, na sociální pojištění ve výši 2482 Kč měsíčně.

Závěr

Závěrem mé práce bych chtěl říci, že jsem změnil svůj názor na jednoduchost právní úpravy daní z příjmu fyzických osob. Vzhledem k rozsáhlosti a nesystematičnosti právní úpravy jsem došel k názoru, že pokud by se měli živnostníci zaobírat celou právní úpravou daní, právní úpravou zdravotního a sociálního pojištění atd., tak by neměli skoro žádný čas věnovat se vlastnímu podnikání.

Z této úvahy tedy vyplývá otázka, zda je pro živnostníka efektivnější využít služby daňových poradců, se kterými jsou spojeny další, pro některé živnostníky zásadní náklady a nebo, zda-li mají živnostníci sami studovat zákony týkající se jejich podnikání a nemít čas na vedení, rozvíjení svého podnikání, s čímž jsou spojeny poklesy příjmů. Na tuto otázku si musí každý živnostník odpovědět sám, protože odpověď nejde obecně vytvořit.

Prvním krokem ke zjednodušení právní úpravy bylo určitě přijetí daňového řádu, který nahradil zákon o správě daní a poplatků. Za zjednodušení tedy v dnešní době беру také oddělení úpravy vztahů daňových subjektů (poplatníků, plátců daně) a správců daně od úpravy předmětu a výše jednotlivých daní, které jsou upraveny zvláštními zákony. Je však třeba říci, že tyto změny nějaké rozsáhlé zpřehlednění nepřinesli. Nepřehlednost daňového systému se nám pak objevuje negativně i v činnosti daňových orgánů, které trestají chyby vyplývající z nejasností a komplikovanosti daňové legislativy, a tím ztrácejí svůj čas, místo toho, aby ho věnovali kontrolám úmyslných daňových úniků, které připravují stát o mnoho milionů korun každý rok.

Vedle nepřehlednosti daňového systému však je zásadní v oblasti ztížení pochopení daní pro živnostníky i neustálé měnění platných úprav. Při takto častých změnách ztrácí živnostníci motivaci nastudovat si příslušné úpravy, protože mohou být za rok velmi rozdílné. Dochází tedy v dnešním daňovém systému k porušení základních pravidel daňového řádu, mezi které patří jednoduchost, stabilita, předvídatelnost.

Do budoucna tedy připravuje Ministerstvo financí řadu změn daňového systému, které by měly vést k celkovému zjednodušení, které by určitě všechny

daňové subjekty uvítaly. Motivací pro stát zjednodušit celý daňový systém je určitě to, že se budou moci podnikatelé věnovat svým činnostem a zvyšovat své zisky, čímž dojde ke zvýšení odvodů na různých daních (např. dani z příjmu).

Můj názor je, že by měla být zachycena srozumitelně a metodicky jednotlivá úprava takovým způsobem, kdy si živnostník vezme danou úpravu a jednoduše pochopí postup a systematiku při zjištění daní, zdravotního a sociálního pojištění. V dnešní době je totiž vůbec problém, když si vezme živnostník zákony, aby našel, pod jakou daň z příjmu patří. V praxi poté živnostníci zjišťují informace místo z platných zákonných úprav z internetových stránek, kde jsou kolikrát dané úpravy zastaralé. Je ale pravda, že když si živnostník dá pozor, zda zjišťuje informace z internetové stránky, která čerpá z aktuálních zákonů, jsou tyto zdroje pro mnoho živnostníků nepostradatelné, a kdyby neexistovaly, tak by neměli skoro žádnou šanci se v úpravě zorientovat. Věřím, že tato práce bude pro mnoho živnostníků také možností, kde systematicky najdou své potřebné informace pro daňové účely a pro účely jiných svých odvodů (zdravotní a sociální pojištění).

Resumé

The main theme of this thesis is tradesman income tax. Information's about this type of income tax are especially in Czech Republic very important, because there are more than millions self-employments. The problem in Czech legislation is extensive, chaotic, often changing law. The target of this thesis is to help many people easily understand to this problematic and to save money to many of the self-employments, which they pay for tax adviser or another financial services. These payments are often very depressing, especially for small businesses.

In the first part of this thesis there is described history of the income tax in the whole world and in the Czech Republic. The target of this part is to understand to the reason of inception taxes.

In the second part of this thesis, there are a lot of basic terms, which are very important to know to the next problematic of taxes. Without the knowledge of these terms, there is no chance to understand the problematic of taxes.

Next chapters are about the self-employments. There are described *types, definition, incomes and expenses, medical and social payments, income tax* of the tradesman. The main target of this part is to help easily understand to this type of income and to help many people easily find the information's, than in the law. There are information's in this part for example about: calculation of income tax or medical and social payments, state institutions, which collect the payments, types of trades (self-employments) and their specifications, practical example for calculation of income tax and medical, social payments.

This thesis for sure doesn't describe the whole complicated problematic, but there are the most used information's, which many people use in their work, because to catch all problematic is impossible, cause its very extensive topic.

Seznam použité literatury

Internetové zdroje

- **www.podnikatel.cz**

www.podnikatel.cz/clanky/podnikatelu-uz-nepribyva-jako-drive-muze-za-to-horsi-podnikatelske-prostredi/

www.podnikatel.cz/clanky/danova-evidence-nebo-ucetnictvi/

www.podnikatel.cz/clanky/jak-se-zmeni-zdravotni-pojisteni-osvc-v-roce-2013/

- **www.mfcr.cz**

www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html

- **www.czech.cz**

www.czech.cz/cz/62148-zivnostenske-podnikani

www.czech.cz/cz/Podnikani/Jak-to-tu-funguje/Podminky-podani-ohlaseni-zivnosti-a-zadosti-o-konc

- **www.businessinfo.cz**

www.businessinfo.cz/cs/clanky/uznavani-odbornych-kvalifikaci-3946.html#!

- **www.cssz.cz**

www.cssz.cz/cz/o-cssz/profil-organizace/

- **www.penize.cz**

www.penize.cz/zivnosti/246198-osvc-2013-minimalni-zalohy-na-socialni-a-zdravotni-pojisteni-rostou

- **www.jakpodnikat.cz**

www.jakpodnikat.cz/zalohy-na-socialni-pojisteni.php

www.jakpodnikat.cz/odcitatelne-polozky.php

www.jakpodnikat.cz/zalohy-dan-z-prijmu.php

- **www.finance.cz**

www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/zdravotni-pojisteni-osvc/vymerovaci-zaklad/

- **www.penize.cz**

www.penize.cz/dan-z-prijmu/247887-danove-priznani-2013-dan-z-prijmu-fyzickych-osob-dil-prvni-kdo-se-musi-priznat

Zákony

- **zákon č.586/2002 Sb., od daních z příjmu ve znění novely č.428/2012 Sb.**
- **Zákon č.513/1991 Sb. ve znění novely č.428/2011 Sb. – Obchodní zákoník**
- **Zákon č.455/1991 Sb. ve znění novely č. 407/2012 Sb. – Živnostenský zákon**
- **Zákon o účetnictví – zákon č.563/1991 Sb.**
- **Zákon o sociálním zabezpečení č. 100/1988 Sb..**
- **Zákon o veřejném zdravotním pojištění č.48/1997 Sb.**
- **Daňový řád (zákon č.280/2009 Sb.)**

Odborná literatura

- **Grůň Lubomír.Finanční právo a jeho instituty, 2 aktualizované a doplněné vydání : Linde 2006, ISBN: 80-7201-620-2**
- **Široký Jan. Daně v Evropské unii. 4 aktualizované vydání. Praha : Linde, 2010, ISBN: 978-80-7201-799-7**
- **Jánošíková, Mrkývka, Tomažič a kol. – Finanční a daňové právo, Čeněk 2009, ISBN: 978-80-7380-155-7**
- **Marek Starý a kolektiv, Dějiny daní a poplatků, Brain Team 2009, ISBN: ISBN: 978-80-87109-15-1**
- **Bakeš, Karfíková, Kotáb, Marková a kol., Finanční právo, 5. upr.vyd. Beck 2009, ISBN: 978-80-7400-801-6**
- **Pikal, Šimák – Slabikář daně z příjmu fyzických osob, Aspi 2002, ISBN: 80-86395-23-5**
- **Věra Babšická, Živnostenský zákon s komentářem, 8 akt.vyd., BOVA POLYGON, Praha 2005, ISBN: 80-7273-121-1**

Příloha č. 1 – formulář daňové přiznání

Než začnete vyplňovat tiskopis, přečtěte si, prosím, pokyny.

Finančnímu úřadu pro / Specializovanému finančnímu úřadu

Územnímu pracovišti v, ve, pro

01 Daňové identifikační číslo

02 Rodné číslo

03 DAP¹⁾
 řádné   opravné   dodatečné

04 Kód rozřazení typu DAP²⁾

05 DAP zpracoval a předkládá daňový poradce na základě písemné moci k zastupování, která byla uplatněna u správce daně před uplynutím neprodoužené lhůty³⁾
 ano   ne

05a Zákonná povinnost ověření účetní závěrky auditorem⁴⁾
 ano   ne

Otisk podacího razítka finančního úřadu

Důvody pro podání dodatečného DAP zjištěny dne

Datum

PŘIZNÁNÍ

k dani z příjmů fyzických osob

podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“)
 za zdaňovací období (kalendářní rok) nebo jeho část⁵⁾ od do
 dále jen „DAP“

1. ODDÍL – Údaje o poplatníkovi

06 Příjmení	07 Rodné příjmení	08 Jméno(-a)
09 Titul	10 Státní příslušnost	11 Číslo pasu

Adresa místa pobytu v den podání DAP

12 Obec	13 Ulice / část obce	14 Číslo popisné / orientační
15 PSČ	16 Telefon / mobilní telefon	17 Fax / e-mail
18 Stát		

Adresa místa pobytu k poslednímu dni kalendářního roku, za který se daň vyměňuje
 Řádky 19 až 22 vyplňte pouze v případě, že adresa k poslednímu dni kalendářního roku, za který se DAP podává, je rozdílná od adresy v den podání DAP.

19 Obec	20 Ulice / část obce	21 Číslo popisné / orientační	22 PSČ
---------	----------------------	-------------------------------	--------

Adresa místa pobytu na území České republiky, kde se poplatník obvykle ve zdaňovacím období zdržoval
 Řádky 23 až 28 vyplňte pouze v případě, že nemáte bydliště (trvalý pobyt) na území České republiky.

23 Obec	24 Ulice / část obce	25 Číslo popisné / orientační
26 PSČ	27 Telefon / mobilní telefon	28 Fax / e-mail

29 Kód státu – vyplň jen daňový nerezident   29a Výše celosvětových příjmů Kč

30 Spojení se zahraničními osobami⁶⁾   ano   ne

28 9405 - MFa 5405 vzeš č. 18

1

2. ODDÍL – Dílčí základ daně, základ daně, ztráta

1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků (§ 6 zákona)

	poplatník	finanční úřad
31 Úhrn příjmů od všech zaměstnavatelů		
32 Úhrn povinného pojistného podle § 6 odst.13 zákona		
33 Daň zaplacená v zahraničí podle § 6 odst. 14 zákona		
34 Dílčí základ daně podle § 6 zákona (f. 31 + f. 32 – f. 33)		
35 Úhrn příjmů plynoucí ze zahraničí zvýšený o povinné pojistné podle § 6 odst. 13 zákona		

2. Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob podle § 6, § 7, § 8, § 9 a § 10 zákona, základ daně a ztráta

36 Dílčí základ daně ze závislé činnosti podle § 6 zákona (f. 34)		
36a Dílčí základ daně ze závislé činnosti podle § 6 zákona po vyloučení (f. 36 – úhrn vyloučených příjmů ze zdrojů v zahraničí podle § 6 zákona nebo f. 36)		
37 Dílčí základ daně nebo ztráta z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7 zákona (f. 113 přílohy č. 1 DAP)		
38 Dílčí základ daně z kapitálového majetku podle § 8 zákona		
39 Dílčí základ daně nebo ztráta z pronájmu podle § 9 zákona (f. 206 přílohy č. 2 DAP)		
40 Dílčí základ daně z ostatních příjmů podle § 10 zákona (f. 209 přílohy č. 2 DAP)		
41 Úhrn řádků (f. 37 + f. 38 + f. 39 + f. 40)		
41a Úhrn dílčích základů daně podle § 7 až § 10 zákona po vyloučení (f. 41 – úhrn vyloučených příjmů ze zdrojů v zahraničí podle § 7 až § 10 zákona nebo f. 41)		
42 Základ daně (36a + kladná hodnota z f. 41a)		
43 (neobsazeno)		
44 Uplatňovaná výše ztráty – vzniklá a vyměřená za předcházející zdaňovací období maximálně do výše f. 41a		
45 Základ daně po odečtení ztráty (f. 42 – f. 44)		

3. ODDÍL – Nezdánitelné části základu daně, odčitatelné položky a daň celkem

Částka podle § 15	Počet měsíců	Počet měsíců
46 Odst. 1 zákona (hodnota daru/darů)		
47 Odst. 3 a 4 zákona (odečet úroků)		
48 Odst. 5 zákona (penzijní příspěvěkům a penzijní pojistění)		
49 Odst. 6 zákona (životní pojistění)		
50 Odst. 7 zákona (odborové příspěvky)		
51 Odst. 8 zákona (úhrada za další vzdělávání)		
52 § 34 odst. 4 zákona (výzkum a vývoj)		
53 Další částky		
54 Úhrn nezdanitelných částí základu daně a položek odčitatelných od základu daně (f. 46 + f. 47 + f. 48 + f. 49 + f. 50 + f. 51 + f. 52 + f. 53)		
55 Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně a položky odčitatelné od základu daně (f. 45 – f. 54)		
56 Základ daně zaokrouhlený na celé sta Kč dolů		
57 Daň podle § 16 zákona		

4. ODDÍL – Daň celkem, ztráta

58 Daň podle § 16 zákona (f. 57) nebo částka z f. 330 přílohy č. 3 DAP		
59 (neobsazeno)		
60 Daň celkem zaokrouhlená na celé Kč nahoru (f. 58)		
61 Daňová ztráta – zaokrouhlená na celé Kč nahoru bez znaménka minus		

5. ODDÍL – Uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění

62 Slevy celkem podle § 35 odst. 1 zákona		
63 Sleva podle § 35a nebo § 35b zákona		

Tab. č. 1 ÚDAJE O MANŽELCE (MANŽELOVI)

Příjmení, jméno, titul manželek (manžela)		Rodné číslo	
Částka podle § 35ba odst. 1	Počet měsíců		Počet měsíců
64 písm. a) zákona (na poplatníka)			
65a) písm. b) zákona (na manželku/manžela)			
65b) písm. b) zákona (na manželku/manžela, která/kteřý je držitelem ZTP/P)			
66 písm. c) zákona (na poskytovatele invalidního důchodu pro invaliditu prvního nebo druhého stupně)			
67 písm. d) zákona (na poskytovatele invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně)			
68 písm. e) zákona (na držitele průkazu ZTP/P)			
69 písm. f) zákona (studium)			
70 Úhm slev na dani podle § 35, § 35a, § 35b a § 35ba zákona (f. 62 + f. 63 + f. 64 + f. 65a + f. 65b + f. 66 + f. 67 + f. 68 + f. 69)			
71 Daň po uplatnění slev podle § 35, § 35a, § 35b a § 35ba zákona (f. 60 - f. 70)			

Tab. č. 2 ÚDAJE O DĚTECH ŽIJÍCÍCH V DOMÁCNOSTI

	Příjmení a jméno(-a)	Rodné číslo	Počet měsíců	Počet měsíců se ZTP/P
	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				
	Celkem			

72 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě		
73 Sleva na dani (částka z f. 72, uplatněná maximálně do výše daně na f. 71)		
74 Daň po uplatnění slevy podle § 35c zákona (f. 71 - f. 73)		
75 Daňový bonus (f. 72 - f. 73)		
76 Úhm vyplacených měsíčních daňových bonusů podle § 35d zákona (včetně případného doplatku na daňovém bonusu)		
77 Rozdíl na daňovém bonusu (f. 75 - f. 76)		

6. ODDÍL - Dodatečné DAP

78 Poslední známá daň		
79 Zjištěná daň podle § 141 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu (f. 74)		
80 Rozdíl řádků (f. 79 - f. 78): zvýšení (+) částka daně se zvyšuje, snížení (-) částka daně se snižuje		
81 Poslední známá daň - daňová ztráta podle § 5 zákona		
82 Zjištěná ztráta podle § 141 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu (f. 81)		
83 Rozdíl řádků (f. 82 - f. 81): zvýšení (+) - daňová ztráta se zvyšuje, snížení (-) daňová ztráta se snižuje		

7. ODDÍL - Placení daně

84 Úhm sražených záloh na daň z příjmu ze závislé činnosti a z funkčních požitků (po slevách na dani)		
85 Na zbyvajících zálohách zaplacené poplatníkem celkem		
86 Zaplacená daň stanovená paušální částkou podle § 7a zákona		
87 Sražená daň podle § 36 odst. 6 zákona (státní dluhopisy)		
87a Sražená daň podle § 36 odst. 7 zákona		
88 Zajištěná daň plátcem podle § 38e zákona		
89 Sražená daň podle § 38f odst. 12 zákona		
90 Zaplacená daňová povinnost (záloha) podle § 38gb odst. 2 zákona		
91 Zbývající doplatit (f. 74 - f. 77 - f. 84 - f. 85 - f. 86 - f. 87 - f. 87a - f. 88 - f. 89 - f. 90): (+) zbývá doplatit, (-) zapláceno více		

PŘÍLOHY DAP:

Ve sloupci uveďte počet listů příloh.

Název přílohy	
Příloha č. 1 – „Výpočet dílčího základu daně z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7 zákona)“	
Příloha č. 2 – „Výpočet dílčích základů daně z příjmů z pronájmu (§ 9 zákona) a z ostatních příjmů (§ 10 zákona)“	
Příloha č. 3 – „Výpočet daně z příjmů ze zahraničí (§ 38f zákona)“ včetně Samostatných listů 1. oddílu	
Účetní závěrka poplatníka, který vede účetnictví	
Seznam pro poplatníky uplatňující nárok na vyloučení dvojího zdanění podle § 38f odst. 10 zákona	
„Potvrzení o zdaňitelných příjmech ze závislé činnosti a z funkčních požitků a o sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění“ za příslušné zdaňovací období od všech zaměstnavatelů (např. podle § 38j odst. 3 zákona)	
Doklad o poskytnutém daňu	
Potvrzení o poskytnutém úvěru na bytové potřeby a o výši úroků z tohoto úvěru	
Potvrzení o zaplacených částkách na penzijní připojištění nebo penzijní pojistění	
Potvrzení o zaplacených částkách na soukromé životní pojistění	
Potvrzení o zaplacené úhradě na další vzdělávání	
Důvody pro podání dodatečného DAP	
Další přílohy výše neuvedené	
Počet listů příloh celkem	

**PROHLAŠUJI, ŽE VŠECHNY MNOU UVEDENÉ ÚDAJE V TOMTO PŘÍZNÁNÍ JSOU PRAVDIVÉ A ÚPLNÉ
A STVRZUJI JE SVÝM PODPÍSEM**

Údaje o zástupci: Kód zástupce:

Jméno(-a) a příjmení / Název právnické osoby

Datum narození / Evidenční číslo osvědčení daňového poradce / IČ právnické osoby

Fyzická osoba oprávněná k podpisu (je-li zástupce právnickou osobou),
s uvedením vztahu k právnické osobě (např. jednatel, pověřený pracovník apod.)
Jméno(-a) a příjmení / Vztah k právnické osobě

Daňový subjekt / osoba oprávněná k podpisu

Datum

Otisk

Vestiborální podpis
daňového subjektu / osoby oprávněné k podpisu

*) Označte klíčkem odpovídající variantu
 *) Údaj vystřelí, pouze má-li kód rozšíření typu DAP v případech uvedených v § 289b zákona a dále v případech uvedených v § 239 a § 244 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu ve znění pozdějších předpisů

Otisk podacího razítka finančního úřadu

ŽÁDOST O VRÁCENÍ PŘEPLATKU NA DANI Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB

Podle ust. § 154 a 155 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, žádám o vrácení:
 přeplatku na dani z příjmů fyzických osob ..... Kč.
 Přeplatek zašlete na adresu: .....
 nebo vraťte na účet vedený u ..... č. ....
 kód banky ..... specifický symbol .....
 Vlastník účtu ..... měna, ve které je účet veden .....
 V ..... dne ..... Podpis poplatníka (zástupce) .....

Příloha k daňovému přiznání – příjmy dle § 7 ZDP – příjmy z podnikání

PŘÍLOHA č. 1

je součástí tištěného PRÍZNÁNÍ k dani z příjmů fyzických osob
za zdaňovací období 2012 – 25 5405 MFIn 5405 vzor č. 19 (dále jen „DAP“)

Rodné číslo:

Částky uveďte v celých Kč. Číselné hodnoty počítané v průběhu výpočtu daňové povinnosti jsou ukazateli ve smyslu ustanovení § 146 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů a jejich zaokrouhlení se provádí s přesností na dvě desetinná místa. Postupné zaokrouhlování ve dvou nebo více stupních je nepřipustné.

Výpočet dílčího základu daně z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7 zákona)

1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7 zákona)

Příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky a příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí

Vědu daňovou evidenci ¹⁾	Vědu účetnictví ¹⁾	Uplatňují výdaje procentem z příjmů ¹⁾	poplatník	finanční úřad
101 Příjmy podle § 7 zákona				
102 Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona				
103 (neobsazeno)				
104 Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 – ř. 102) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)				
105 Úhm částek podle § 5, § 23 zákona a ostatní úpravy podle zákona zvyšující – uveďte úhm částek zvyšujících výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji. Podkladem jsou částky uvedené v odd. E na str. (2)				
106 Úhm částek podle § 5, § 23 zákona a ostatní úpravy podle zákona snižující – uveďte úhm částek snižujících výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji. Podkladem jsou částky uvedené v odd. E na str. (2)				
107 Část příjmů nebo výsledku hospodaření před zdaněním (zisk), kterou rozdělujete na spolupracující osobu (osoby) podle § 13 zákona				
108 Část výdajů nebo výsledku hospodaření před zdaněním (ztráta), kterou rozdělujete na spolupracující osobu (osoby) podle § 13 zákona				
109 Část příjmů nebo výsledku hospodaření před zdaněním (zisk), která připadá na Vás jako na spolupracující osobu podle § 13 zákona				
110 Část výdajů nebo výsledku hospodaření před zdaněním (ztráta), která připadá na Vás jako na spolupracující osobu podle § 13 zákona				
111 (neobsazeno)				
112 Váš podíl jako společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti. Vykáže-li společnost ztrátu, označte svůj podíl znaménkem minus (-)				
113 Dílčí základ daně (ztráta) z příjmů podle § 7 zákona (ř. 104 + ř. 105 – ř. 106 – ř. 107 + ř. 108 + ř. 109 – ř. 110 – ř. 111 + ř. 112)				

2. Doplnující údaje (§ 7 zákona)

A. Údaje o obrátech a odpisech

Roční úhm čistého obrátu

Uplatněné odpisy celkem

Z toho odpisy nemovitostí

B. Druh činnosti¹⁾

Název hlavní (převažující) činnosti

Sazba výdajů

% z příjmů

Příjmy

Výdaje

CZ - NACE

Název hlavní (převažující) činnosti	Sazba výdajů % z příjmů	Příjmy	Výdaje	CZ - NACE

Název dalších činností

Název dalších činností	Sazba výdajů % z příjmů	Příjmy	Výdaje	CZ - NACE
Celkem				

C. Údaje o podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

Datum zahájení činnosti Datum přerušení činnosti Datum ukončení činnosti Datum obnovy činnosti Počet měsíců činnosti

--	--	--	--	--

D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

Vyplňte pouze v případě, vedete-li daňovou evidenci podle § 7b zákona. Údaje, prosím, vyplňte v celých Kč.

	Na začátku zdaňovacího období	Na konci zdaňovacího období
1. Hmotný majetek		
2. Peněžní prostředky v hotovosti ^{*)}		
3. Peněžní prostředky na bankovních účtech ^{*)}		
4. Zásoby		
5. Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a půjček		
6. Ostatní majetek ^{*)}		
7. Závazky včetně přijatých úvěrů a půjček		
8. Rezervy		

9. Mzdy

^{*)} označené údaje jsou nepovinné**E. Úpravy podle § 5, § 23 zákona²⁾**

č. ř.	Popis úpravy podle § 5, § 23 zákona zvýšující výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji	poplatník uvede v celých Kč
1.		
2.		
3.		
4.		

č. ř.	Popis úpravy podle § 5, § 23 zákona snižující výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji	poplatník uvede v celých Kč
1.		
2.		
3.		
4.		

F. Údaje o účastnících sdružení³⁾

Jste-li účastník sdružení, které není právnickou osobou, vyplňte údaje o ostatních členech sdružení

	Jména	Příjmení	DIČ	Podíl na příjmech v %	Podíl na výdajích v %
1.					
2.					
3.					

G. Údaje o spolupracující osobě³⁾

Jste-li osoba, která rozděljuje příjmy a výdaje podle § 13 zákona, uveďte údaje o spolupracující osobě

	Jména	Příjmení	DIČ (RČ)	Podíl na příjmech a výdajích v %
1.				
2.				

H. Údaje o osobě, která rozděljuje příjmy a výdaje

Jste-li spolupracující osoba podle § 13 zákona, uveďte údaje o osobě, která na Vás rozdělila příjmy a výdaje

	Jména	Příjmení	DIČ	Podíl na příjmech a výdajích v %
1.				

I. Údaje o veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti³⁾

Daňové identifikační číslo veřejné obchodní společnosti, kde jste společníkem, nebo komanditní společnosti, kde jste komplementářem, a výše Vašeho podílu v procentech

DIČ	%
-----	---

¹⁾ Z předtisknutých možností v rámečku vyberte odpovídající variantu a označte křížkem²⁾ Údaje, pro které nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volný list a přiložte k tiskopisu

(2)

Přílohy č. 2 – formuláře přehled příjmů a výdajů OSVČ pro ZP a SSZ

Přehled OSVČ za rok 2012

ZPMVČR - kód 211
Přehled o příjmech a výdajích ze samostatné výdělečné činnosti a úhrnu záloh na pojistné
 (§ 24 odst. 2 a 3 zák. č. 592/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Typ přehledu
 řádný opravný

Datum převzetí, razítko a podpis pracovníka ZPMVČR

Formulář bude zpracován elektronicky. Vypínejte jej, prosím, předepsaným typem písma Courier New Bold 11. Zaškrtnutá pole označte křížkem.

1. Identifikace pojištěnce, korespondenční adresa a ostatní kontaktní údaje		
Příjmení	Jméno	Titul
ADRESA PRO DORUČOVÁNÍ: Ulice		Číslo popisné / číslo orientační
		Číslo pojištění (rodné číslo)
PSČ	Obec	Identifikační číslo (IČ)
Pojistné (zálohy) platím		Bankovní spojení: (předčíslí účtu - číslo účtu / kód banky)
☐ poukázkou ☒ převodem z účtu		Telefon
E-mail		
2. Prohlášení pojištěnce		3. Přiznání k dani z příjmů
☐ V roce 2012 pro mne neplatila povinnost hradit zálohy na pojistné v měsících: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 1-12 a) zaměstnání b) nemoc OSVČ Důvod: ☐ ☐		Podávám daňové přiznání ☒ ano ☐ ne Mám daňového poradce ☐ ano ☒ ne
☐ V roce 2012 pro mne nebyl stanoven minimální vyměřovací základ v měsících: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 1-12 Důvod: a) b) c) d) e) f) Pro Důvod podle písmena f) uveďte Rodné číslo 1. dítě <input type="text"/> Rodné číslo 2. dítě <input type="text"/>		
4. Pojistné OSVČ		
Řádek 1	Příjmy za rok 2012 <input type="text"/>	Kč
Řádek 2	Výdaje za rok 2012 <input type="text"/>	Kč
Řádek 3	Vyměřovací základ zaměstnance <input type="text"/>	Kč
Řádek 4	Počet měsíců trvání samostatné výdělečné činnosti v roce 2012 <input type="text"/>	
Řádek 5	Z řádku 4 počet měsíců, kdy byla OSVČ pojištěna u ZPMVČR <input type="text"/>	
Řádek 6	Počet měsíců, ve kterých pro OSVČ platil minimální vyměřovací základ <input type="text"/>	
Řádek 9	12 568,50 Kč x Řádek 6 <input type="text"/>	Kč
Řádek 12	Řádek 1 - Řádek 2 <input type="text"/>	Kč
Řádek 14a	Vyměřovací základ OSVČ za rok 2012: 0,50 x Řádek 12 (pro < Řádek 9, zapíše se Řádek 9) <input type="text"/>	Kč
Řádek 14b	Částka přesah, max. VZ: (Řádek 14a + Řádek 3) - 1 809 864 Kč (pro < 0, zapíše se 0) <input type="text"/>	Kč
Řádek 14c	Řádek 14a - Řádek 14b (pro < 0, zapíše se 0) <input type="text"/>	Kč
Řádek 16	Pojistné za rok 2012: 0,135 x (Řádek 14c x Řádek 5) / Řádek 4 (zaokr. na Kč nahoru) <input type="text"/>	Kč
5. Přeplatek (Doplatek)		
Řádek 41	Úhrn zaplacených záloh na pojistné v roce 2012 na účet ZPMVČR <input type="text"/>	Kč
Řádek 43	Přeplatek (Doplatek): Řádek 41 - Řádek 16 <input type="text"/>	Kč
Přeplatek ☐ NEMÁM přeplatek pojistného ☐ NEŽÁDÁM o vrácení přelátku (přeplatek bude použit na úhrady záloh v dalším období) ☐ ŽÁDÁM o vrácení přel. ve výši: <input type="text"/> Kč		
6. Nová výše zálohy (viz Poučení)		
Řádek 51	0,135 x 0,5 x Řádek 12 / Řádek 4 (zaokr. na Kč nahoru) <input type="text"/>	Kč
Typ zálohy ☒ a) 1 748 Kč ☐ b) výpočet ☐ c) 0 Kč Nová výše zálohy <input type="text"/> Kč		
7. Datum vyplnění a podpis pojištěnce		
Prohlašuji, že všechny údaje v tomto PŘEHLEDU jsou pravdivé a že ohlásím ZPMVČR všechny změny údajů, a to do 8 dnů ode dne, kdy jsem se o změněné skutečnosti dozvěděl.		
ZPMVČR 87.51/2012	Vyplněno dne	<input type="text"/>
	08.01.2013	<input type="text"/>
Vytisknout Vymazat formulář Podpis pojištěnce		

HHHHHHHHHHHHHHH

Nastavení psacího stroje

HHHHHHHHHHHHHHH

Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2012

podle § 15 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

řádný opravný

1. Identifikace osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)										Rodné číslo	
1. Příjmení	2. Jméno	3. Titul	4. Datum narození							Variabilní symbol	
5. Ulice	6. Číslo popísné/orient.		7. Telefon								
8. Obec	9. PSČ (Post Code)		10. Stát	CZ				11. ID datové schránky			

2. Údaje o samostatné výdělečné činnosti (SVČ) a daňovém přiznání										Česká republika - CZ	
12. V roce 2012 jsem vykonával/a samostatnou výdělečnou činnost:										☐ jen hlavní ☐ jen vedlejší ☐ hlavní i vedlejší	
13. Daňové přiznání zpracovává a předává daňový poradce:			☐ ano ☐ ne		16. Protokol o platbě daně z příjmů paušální částkou předložen dne:						
14. Jsem povinen/povinna podávat daňové přiznání:			☐ ano ☐ ne		17. Rozhodnutí finančního úřadu o prodloužení lhůty pro předložení daňového přiznání.			ze dne		prodlouženo do dne	
15. Jsem poplatníkem daně z příjmů stanovené paušální částkou:			☐ ano ☐ ne		18. Účtování v hospodářském roce (§ 7 odst. 12 zák. č. 586/1992 Sb.):			☐ ano ☐ ne			

3. Údaje o účasti na nemocenském pojištění (NP) OSVČ													
19. Dobrovolná účast na nemocenském pojištění:													
20. V každářních měsících:													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1-12
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Vedlejší samostatná výdělečná činnost – podle ustanovení § 9 odst. 6 písm. a) až e) zák. č. 155/1995 Sb.													
V roce 2012 jsem ve dlejší SVČ vykonával/a v měsících:													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1-12
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Z důvodů:													
21. výkonu zaměstnání													
22. nároku na výplatu invalidního důchodu nebo přiznání starobního důchodu													
23.1. nároku na rodičovský příspěvek													
23.2. nároku na PPM nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu z nemocenského pojištění zaměstnanců													
23.3. osobní péče o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I, nebo o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II-IV													
24. výkonu vojenské služby v ozbrojených silách ČR													
25. nezaopatřeného dítěte podle § 20 odst. 3 písm. a) zák. č. 155/1995 Sb.													

5. Údaje o daňovém základu OSVČ za rok 2012 a další údaje podle § 15 zák. č. 589/1992 Sb.												
26. Daňový základ <input type="text"/> Kč												
27. Počet měsíců, v nichž jsem považován/a za OSVČ												
28. Počet měsíců, v nichž jsem vykonával/a SVČ alespoň po část měsíce												
29. Průměrný měsíční daňový základ <input type="text"/> Kč												
30. Rozdělení daňového základu												
hlavní činnost <input type="text"/> Kč			vedlejší činnost <input type="text"/> Kč			vedlejší činnost <input type="text"/> Kč			vedlejší činnost <input type="text"/> Kč			
31. Vypočtený vyměřovací základ <input type="text"/> ,00 Kč			hlavní činnost <input type="text"/> ,00 Kč			vedlejší činnost <input type="text"/> ,00 Kč			vedlejší činnost <input type="text"/> ,00 Kč			
32. Dílčí vyměřovací základ <input type="text"/> ,00 Kč			hlavní činnost <input type="text"/> ,00 Kč			vedlejší činnost <input type="text"/> ,00 Kč			vedlejší činnost <input type="text"/> ,00 Kč			
33. V roce 2012 jsem si alespoň v jednom kalendářním měsíci stanovil/a vyšší MVZ pro pojistné na NP a zároveň vyšší MVZ pro zálohu na DP, než činil můj minimální MVZ pro zálohu na DP: ☐ ano ☐ ne												
34. Úhrn MVZ pro zálohu na DP <input type="text"/> ,00 Kč			Vyplní OSVČ, která na řádku č. 33 uvedla ano.			39. Vyměřovací základ ze SVČ <input type="text"/> ,00 Kč						
35. Minimální vyměřovací základ <input type="text"/> ,00 Kč			36. Určený vyměřovací základ <input type="text"/> ,00 Kč			40. Pojistné na DP <input type="text"/> ,00 Kč						
37. Vyměřovací základ ze zaměstnání <input type="text"/> ,00 Kč			38. Součet řádků 36 a 37 <input type="text"/> ,00 Kč			41. Úhrn zaplacených záloh na DP <input type="text"/> Kč						
			42. Rozdíl mezi Pojistným a Úhrem záloh (40 - 41) <input type="text"/> Kč									

Poznámka: řádky 30 a 32 se vyplňují pouze v případě, byla-li vykonávána hlavní i vedlejší činnost (čtěte pokyny)

HHHHHHHHHHHHH
Nastavení psacího stroje
HHHHHHHHHHHHH

Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2012 – 2. strana

Rodné číslo OSVČ

6. Způsob použití přelátku

Přelatek (část přelátku) ve výši: Kč

použijte (pokud nemám vůči OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno nebo ČSSZ splatný závazek) na úhradu záloh na pojistné

na měsíce:

1/13	2/13	3/13	4/13	5/13	6/13	7/13	8/13	9/13	10/13	11/13	12/13	1/13-12/13
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Přelatek (zbývající část přelátku):

a) vraťte na účet:

IBAN (mezinárodní číslo účtu použijte při platbě do ciziny)

Předčíslí účtu

Číslo účtu

Kód banky

Variabilní symbol

Specifický symbol

b) pošlete poštovní poukázkou na adresu:

Příjmení

Jméno

Titul

Ulice

Číslo popisné/orientační

Obec

PSČ (Post Code)

Stát

CZ

Česká republika - CZ

7. Výše zálohy na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (DP) na rok 2013

Pro účely placení záloh na pojistné budu v roce 2013 považován/a za OSVČ vykonávající:

hlavní činnost

vedlejší činnost

43. Měsíční vyměřovací základ: ,00 Kč

45. Měsíční pojistné na NP: ,00 Kč

44. Měsíční záloha na DP: ,00 Kč

8. Údaje o OSVČ, se kterou je vykonávána spolupráce

Rodné číslo

Příjmení	Jméno	Titul	Datum narození	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	0	
Ulice	Číslo popisné/orientační			<input type="text"/>
<input type="text"/>	PSČ (Post Code)			<input type="text"/>
Obec	Stát			CZ
<input type="text"/>	Česká republika - CZ			

9. Přihláška k účasti na důchodovém pojištění OSVČ v roce 2012

Vzhledem k tomu, že jsem v roce 2012 nedosáhl/a z výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti zákonem stanoveného příjmu pro povinnou účast na důchodovém pojištění OSVČ, přihlašuji se k této účasti dnem podání tohoto Přehledu:

ano

ne

10. Údaje o opravném přehledu

Datum zjištění nové výše vyměřovacího základu ze SVČ

Důvod předložení opravného přehledu

11. Údaje o důchodovém spoření

46. Účast na důchodovém spoření

ano

ne

od:

do:

12. Podpisy a razítka

Název příslušné OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

Prohlašuji, že všechny údaje uvedené v tomto Přehledu jsou pravdivé a že příslušné správě sociálního zabezpečení ohlásím změny údajů, které by vedly ke zvýšení vyměřovacího základu za rok 2012, a to do 8 dnů ode dne, kdy jsem se o těchto změnách dozvěděl/a.

Datum vyplnění formuláře

Počet příloh

Datum přijetí formuláře

2 6 1 7 1 7 0 1 9 4

Podpis (a razítko) OSVČ

Podpis a razítko OSSZ

strana 2

ČSSZ 89 324 10 - I/2013